

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Alojz Breznikar, Jože Dela-
lut, Ivo Kohlenbrand, Mar-
jan Kolar, inž. Stane Le-
nassi, inž. Vlado Rac, Jože
Sater, Tone Vehovar, inž.
Jože Zunec

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar
Tel. int. 304Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

Direktor Gregor Klančnik

SANACIJA ŽELEZARNE

V ponedeljek 29. julija je delavski svet podjetja obravnaval periodični obračun poslovanja naše železarne za prvo polletje letošnjega leta. Iz tega je razvidno, da je železarna dosegla 114.256,8 t skupne proizvodnje, kar je 2,5 % več kot v istem obdobju lani, blagovne proizvodnje 33.375,5, kar je 13 % več kot v istem obdobju lani, ob tem pa je dosegla le 120.028.981 din realizacije, kar je 1,4 % pod lanskeletnim dosežkom. Že iz tega pregleda se lahko vidi, da rezultati poslovanja našega podjetja v 1. polletju letošnjega leta niso ugodni, to pa jasno potrjuje ugotovitev visokih stroškov proizvodnje proti doseženem iztržku prodaje. Periodični obračun, ki poslovanje kompleksno zajema, za 1. polletje letošnjega leta kaže poslovno izgubo.

Vzrokov za tak potek proizvodno poslovne dejavnosti v prvih šestih mesecih letošnjega leta je več, in sicer:

- nizki proizvodni rezultati, predvsem januarja in februarja;
- neugodna kvalitetna struktura proizvodnje;
- nizki proizvodni rezultati predelovalnih obratov, ki imajo izdelke z visokimi cenami;
- preveč neuspele proizvodnje;
- relativno visok izvoz;
- prenizek izplen in previsoki proizvodni stroški in
- prevelike obremenitve z družbenimi dajatvami.

Skupne proizvodnje so posamezni obrati dosegli:

- topilnica 46.339 t, kar je na isti višini kot lansko leto, proti polovici celega leta predvideni količini surovega jekla pa 92,7 %;
- livarna 3804 t, kar je proti istemu obdobju lani 91,1 %, proti planu pa samo 76,1 %;

- valjarna 47.996 t, kar je proti istemu obdobju lani 104,2 %, proti planu pa 101 %;
- kovačnica 8642 t, kar je proti istemu obdobju lani 104,9 %, proti planu pa 101,7 %;

- mehanska obdel. 3261,3 t, kar je proti istemu obdobju lani le 92,9 % in proti planu le 93,2 %;

- vzmetarna 3084 t, kar je proti istemu obdobju lanskega leta 131,1 %, proti planu pa 106,3 %;

- jeklovlek 1130,5 t, kar je proti istemu obdobju lanskega leta napredek 146,5 % in dosežek proti planu 102,8 %.

Proti istemu obdobju lanskega leta in predvidevanju gospodarskega načrta za letošnje leto sta torej v zaostanku dva važna predelovalna obrata — livarna in mehanska obdelovalnica, kar je bistveno vplivalo na obseg prodanega blaga. To se vidi

(Nadaljevanje na 3. strani)

Z zasedanja delavskega sveta

Na zasedanju meseca julija je delavski svet obravnaval:

- periodični obračun za 1. polletje letošnjega leta za počitniški dom Portorož in železarno Ravne,

- sanacijski načrt in predloge za njegovo izvršitev,

- dopolnitev pravilnika o delitvi OD, pravilnika o uporabljanju osebnih motornih vozil za potrebe naše železarne in spremembe delitvenih razmerij,

- predlog za najetje dolgoročnega kredita za obratna sredstva iz skupnih rezerv gospodarskih organizacij SR Slovenije,

- predlog za dodatno odobritev sredstev, namenjenih za kreditiranje individualne gradnje stanovanj,

- kontinuiran popis materiala razreda III v 2. turnusu letošnjega leta,

- predlog za odobritev bonifikacij.

Delavski svet je bil najprej seznanjen s periodičnim obračunom našega počitniškega doma v Portorožu. Obračun kaže, da dom v prvem polletju iz naslova poslovanja ni ustvaril dovolj dohodka za kritje vseh poslovnih stroškov, zato je prvo polletje zaključil z delno izgubo. Rečeno pa je bilo, da obračuna samo na podlagi podatkov, ki jih je dostavil knjigovodski servis, ni možno analizirati, zato je bilo tudi predlagano in osvojeno, da je zahtevati dodatno dokumentacijo, nakar naj obračun ponovno analizira upravni odbor in z ugotovitvami ter

(Nadaljevanje na 7. strani)

IZ VSEBINE

Na kaj opozarjajo resolucije VI. kongresa ZSJ — Naš odnos do strojev in naprav — Z obiska Švedske — Obrambna vzgoja prebivalstva v občini Ravne — Sprememba temeljnega zakona o delovnih razmerjih — Delovna mesta s skrajšano delovno dobo — Sklepi upravnega odbora — Tehnične izboljšave — Celovški lesni sejem — Kulturna kronika — Za vroče in deževne dni — Športne vesti

Novi domovi

Analiza osebnih dohodkov za JUNIJ 1968

Delovna enota	Izplačani OD	OD po enotah in ceniku del	Dodatek za stalnost	Dodatek za let. dopust in ostalo	OD po uspehu DE	Poprečni OD	
						junij 67	junij 68
1	2	3	4	5	6	7	8
Topilnica	246.539,63	167.460,94	13.892,94	36.383,94	28.801,81	873,44	1058,11
Livarna	436.976,92	327.435,49	25.402,93	48.635,90	35.502,60	762,96	984,18
Valjarna	306.977,86	215.525,54	15.310,84	32.400,75	43.740,73	806,69	1019,86
Kovačnica	236.162,25	161.049,68	13.955,37	26.644,56	34.512,64	896,44	1049,61
Termična obdelava	67.409,37	47.292,19	3.373,51	9.182,09	7.561,58	847,36	1006,11
Mehanska obdelava	542.045,60	370.798,34	29.233,03	71.361,96	70.652,27	836,99	971,41
Vzmetarna	82.616,76	58.675,23	4.292,03	7.486,34	12.163,16	855,11	960,66
Jeklovlek	47.010,60	32.922,04	1.985,21	4.925,26	7.178,09	708,34	959,40
Energetski obrat	103.150,38	70.926,61	5.106,71	14.882,19	12.234,87	776,39	1001,46
Strojni remont	232.519,87	171.162,53	10.922,24	25.772,74	24.662,36	798,08	1042,69
Elektroremont	121.318,60	91.079,14	5.716,69	13.925,29	10.597,48	805,51	1045,85
Gradbeni remont	57.535,79	42.656,34	3.684,85	8.331,62	2.862,98	810,46	943,21
Promet	105.014,70	78.468,38	5.868,43	8.864,42	11.813,47	776,49	1000,14
OTKR	226.588,28	156.644,78	11.566,84	36.402,26	21.974,40	783,54	1011,55
Uprava	388.825,52	258.696,50	22.517,21	63.281,75	44.330,06	781,43	1006,17
IVD skupina	16.502,87	13.456,34	874,03	2.172,56	—	660,55	660,11
PODJETJE	3.217.195,00	2.264.250,07	173.702,86	410.653,57	368.588,50	811,26	1003,49

TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

Ing. Milan Dobovišek in ing. Vlado Macur sta uvedla v talilnici novo tehnologijo izdelave šarž in nov način litja za ogljične in nizko legirane vrste jekla.

Izboljšavo sta dosegla tako, da sta spremenila način razoksidacije, zvišala temperaturo litja in uvedla prepihavanje jekla z argonom v ponovcah. Rezultat teh izboljšav je bilo izboljšanje kvalitete in s tem znižanje izmečka v talilnici in kovačnici ter znižanje stroškov taljenja. Ekonomski uspeh izboljšave znaša 2.249.243 novih dinarjev letnega prihranka.

Komisija za racionalizacije jima je dodelila enkratno nagrado 7.000 novih dinarjev, ki si jo delita po lastnem sporazumu v razmerju: inž. Dobovišek 70%, inž. Macur 30%. Nagrado je potrdil tudi upravni odbor.

Bivši vodja termične obdelave v novi valjarni Viljem Irman je, ko je bil zaposlen v našem podjetju, rekonstruiral dimne zasune na ogrevnih pečeh OFAG I in II v novi valjarni.

Zasuni, ki so bili predtem v uporabi, niso bili originalni, temveč so imeli izdelane okvire iz »U« profila, originalnih naša livarna namreč ni mogla odliti, ker bi morali imeti stene debele 10 mm. Ti okviri so se prej kot v enem letu zažgali, ognjevzdržna masa pa je izpadla.

Novi zasuni so v obratovanju že več kot tri leta, predvideno pa je, da bodo zdržali najmanj šest let. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 10.861,46 novih dinarjev.

Komisija za racionalizacije mu je dodelila enkratno nagrado 164 novih dinarjev.

Kontrolor pri strojnem remontu Vido Rataj je skonstruiral novo vpenjalno glavo na stroju za rezanje segmentov pri rezalnem orodju v mehanski obdelovalnici. Stare pnevmatske vpenjalne glave so se često pokvarile in povzročale mnogo zastojev. Zaradi pogostih okvar je morala biti stalno ena glava v rezervi.

Nova glava je hidravlična in je priključena na hidravliko stroja s pritiskom ca. 12 atmosfer. V obratovanju je že več

kot eno leto in deluje zanesljivo in brez zastojev.

Letni prihranek, dosežen z zamenjavo vpenjalne glave, znaša 13.063 N din.

Komisija za racionalizacije mu je dodelila enkratno nagrado 564 novih dinarjev.

Elektrovarilec v čistilnici Ivan Mesarec je uvedel v čistilnici nov način varjenja pilger valjev.

Po starem postopku so se najprej vsi valji ogrevali ca. 8 ur na 350—400°C, nato so se v toplem stanju iz valjev izrezala peskava mesta in lunkerji. Luknje so se nato v toplem stanju zavarile. Po varjenju so šli valji zopet v peč in se ponovno ca. 8 ur ogrevali na 350—400°C, nakar so se pobrusili. Tu so se pokazale varilne zareze in manjša peskavost. Vse to se je ponovno zavarilo, in to v hladnem stanju. Po tem varjenju so se valji ponovno pobrusili in bili pripravljeni za termično obdelavo.

Predlagatelju se je zdelo nerazumljivo, zakaj valje najprej ogrevati, nato pa jih v končni fazi mrzle zavariti. Zato je vse valje z manjšimi razpokami zavaril kar v hladnem stanju, jih pobrusil in bili so pripravljeni za termično obdelavo. Valji z večjimi razpokami se morajo še vedno variti po stari metodi.

Na ta način se je povečala produktivnost dela, predvsem pa se je odpravilo drago ogrevanje. Valjev z manjšimi razpokami je okrog 80%, zato je prihranek precejšen in znaša letno 30.125,30 N din.

Komisija za racionalizacije mu je dodelila enkratno nagrado 380 novih dinarjev.

K. F.

OBREKOVANJE

Obrekovanje je verjetno staro prav toliko kot človek. Nastalo je najbrž takrat, ko je človek spoznal sočloveka. Po vsej verjetnosti pa je obrekovanje dobilo svoje različne izrazne oblike, ko je človekov sočlovek postal človekov prijatelj, sosed, sosedov sosed itd. Danes je obrekovanje lastnost in odnos, brez katerega nekateri ljudje ne bi izpolnili svojega življenja. Pomeni jim cilj in sredstvo. Nekaterim pomeni pot v družbo.

Obrekovanje kot odnos bi psihologi zvrstili v poglavje o dinamiki osebnosti. Tak odnos postane s časom del osebnosti, jaza in vpliva na človekove različne miselne funkcije: mišljenje, presojanje in seveda na dejanja. Le redko najde obrekovanje svoj epilog tudi na sodišču. Še največkrat ostane za obrekovalca brez posledic z veliko škodo za obrekovanega.

Obrekovanja letijo vseprek, bati se je zato, da postanejo sistem, marsikomu metoda in sredstvo. Če prodre obrekovanje v politično življenje, ima dvojni pomen in namen in dvojni škodo: razvrednoti politično delovanje kot sistem in način družbenih odnosov ter troši nezaupanje med ljudi. Obrekuje nosilce družbenih funkcij, jim prisodi vse slabo, iz približno spoznanih značajske lastnosti pa avtomatično gradi predstavo o njih, o njihovem delovanju in njihovih delovnih sposobnostih.

Obrekovanju zmeraj sledi v korak tudi natolcevanje, poveljevanje nečesa, največkrat neresnic in polresnic. Oboje ima seveda še vrsto spremljevalnih lastnosti. Obrekovalec je lastno tudi to, da omalovažuje resnice, ne želi jih spoznati. Kako bi sicer prizadel ugled obrekovanega?

Nekateri obrekujejo in obrekovane »resnice« natolčujejo vseprek in o vsem. Tako so jim napoti razmere v zasebnem življenju drugega in prav nesramno ter smelo govorijo o vsem, kar slutijo ali jim je prišlo na uho — ne preverjajo. Naslajajo se ob težavah drugih, niso tovariši, hrbet obračajo zdaj temu zdaj onemu, nasploh pa gradijo svoj odnos do drugih iz svojega trenutnega gmotnega in siceršnjega položaja in razpoloženja. Zase iščejo koristi in nesramno teptajo druge. Sebe ne sodijo verjetno iz nesposobnosti za presojo, o drugih pa so učeni in jim pripisejo vse slabo.

Obrekovalci izvirajo iz različnih družbenih sredin. Nekoč majhni in nepomembni so zrasli, ne z veličino duha, temveč s svojo nizkotnostjo. Vedno bodo ostali majhni, toda žal veličina duha ni zmeraj merilo za človekov družbeni položaj. Trenutni položaj človekov je zato lahko za presojo njegove pomembnosti varljiv. Je zgolj površina, ki niti prosojna ni, ne da, da bi spoznali njeno bistvo.

Nisem pisal o tem zato, da bi obsojal vsakršno presojo soljudi: sodelavcev, tovarišev, prijateljev, sosedov, nosilcev družbenih funkcij, če je ta objektivna in pomaga, temveč zato, da opozorim in obsodim tisto zlobno, nizko, zlonamerno, natolcevano, nepreverjeno govorjenje o vsem in vsakem; o tistem torej, kar razjeda odnose med ljudmi.

Mislím, da se mora družba — pri tem imam pred sabo organizirano družbo — upreti razjedanju nje same, ne samo zato, ker obrekovanje seje nemir med njene poštene člane, ker je navsezadnje obrekovanje grdo, temveč zato,

SANACIJA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

iz dosežene blagovne proizvodnje. Te je dosegla:

- livarna 2884 t ali le 76,9 % z gospodarskim načrtom planirane količine;
- valjarna 18.827 t ali 109 % z gospodarskim načrtom planirane količine;
- kovačnica 4625 t ali 106,3 % z gospodarskim načrtom planirane količine;
- mehanska obdel. 3156 t ali le 90,2 % z gospodarskim načrtom planirane količine;
- vzmetarna 3064 t ali 105,7 % z gospodarskim načrtom planirane količine;
- jeklovlek 820 t ali le 88,6 % z gospodarskim načrtom planirane količine;

Celo podjetje je s tem v prvem polletju letos za 2,1 % prekoračilo v gospodarskem načrtu zasnovani obseg blagovne proizvodnje, kar pa je predvsem rezultat obratov za izdelke z relativno nizkimi prodajnimi cenami — valjarne, kovačnice in končno tudi vzmetarne, ki so prekoračili planirane postavke. Slabost proizvodnih dosežkov prvega polletja pa je v nizkih dosežkih blagovne proizvodnje livarne, mehanske obdelave in jeklovleka in to vse se rezultira v eksterni realizaciji. Te so dosegli:

- livarna 15.355.304 din, kar je 78,7 % planirane prodaje;
- valjarna 39.229.842 din, kar je 108,8 % planirane prodaje;
- kovačnica 19.242.754 din, kar je 112,7 % planirane prodaje;
- mehanska obdel. 30.862.188 din, kar je 80,0 % planirane prodaje;
- vzmetarna 10.026.020 din, kar je 105,1 % planirane prodaje;
- jeklovlek 4.593.597 din, kar je 73,5 % planirane prodaje;
- razne usluge 722.043 din, kar je 144,4 % planirane prodaje.

Celotno podjetje je s tem doseglo 120.031.748 din ali 94,1 % planirane bruto realizacije, kar je dalo premajhen delež v celotnem dohodku podjetja, da bi dobili dohodek podjetja vsaj v višini izplačanih bruto osebnih dohodkov. Ob tem pa je razveseljivo dejstvo, da je bila realizacija v stalnem porastu. Te smo dosegli:

- januarja 16.812.325 din
- februarja 19.064.156 din
- marca 20.002.555 din
- aprila 20.973.815 din
- maja 21.826.004 din
- junija 21.350.126 din

Porast od prvega na drugo četrtletje je od poprečne mesečne realizacije 18.626.345 na 21.383.315 ali za celih 15 %. To dejstvo nas hrabri in nakazuje možnost doseganja in preseganja v gospodarskem načrtu predvidenega obsega proizvodnje in prodaje naših izdelkov. Rezultat je tembolj razveseljiv, če upoštevamo relativno visok izvoz. Skupno je bilo prodanih na zunanja tržišča 10.701 t naših izdelkov, kar je 64 %

več kot v prvem polletju 1967. leta. Pri tem smo realizirali 1.630.913 \$ ali 36 % več kot lani. Karakteristika tega izvoza pa ni samo v povečanju, temveč tudi v regionalni in strukturni spremembi. Medtem ko je leto poprej na konvertibilno področje zajel le 39 %, se je letos to razmerje izvoza povečalo na 89,1 %, po strukturi pa je po tonaži izvoz iz valjarne in kovačnice skupaj zajel 9478 t ali 88,57 % celotne prodaje na zunanje tržišče. Skupaj smo s tem na zunanja tržišča plasirali 32 % prodanega blaga, pri tem pa realizirali le 21.919.607 din, kar da poprečno ceno 2,05 din/kg. Tako nizka poprečna cena je zaradi prikazane strukture izvoza in zaradi prenizkih premij pri prodaji na konvertibilna področja. Premija se je sicer za 5 % povišala, kar pa je bilo šele na koncu polletja, zato ta nima še zadostnega vpliva na poprečno ceno prvega polletja. Delovna skupnost je s tem v prvem polletju prispevala znatni delež skupnosti pri realizaciji konvertibilnih valut, pri tem pa ni bila deležna pravega dinarskega materialnega priznanja.

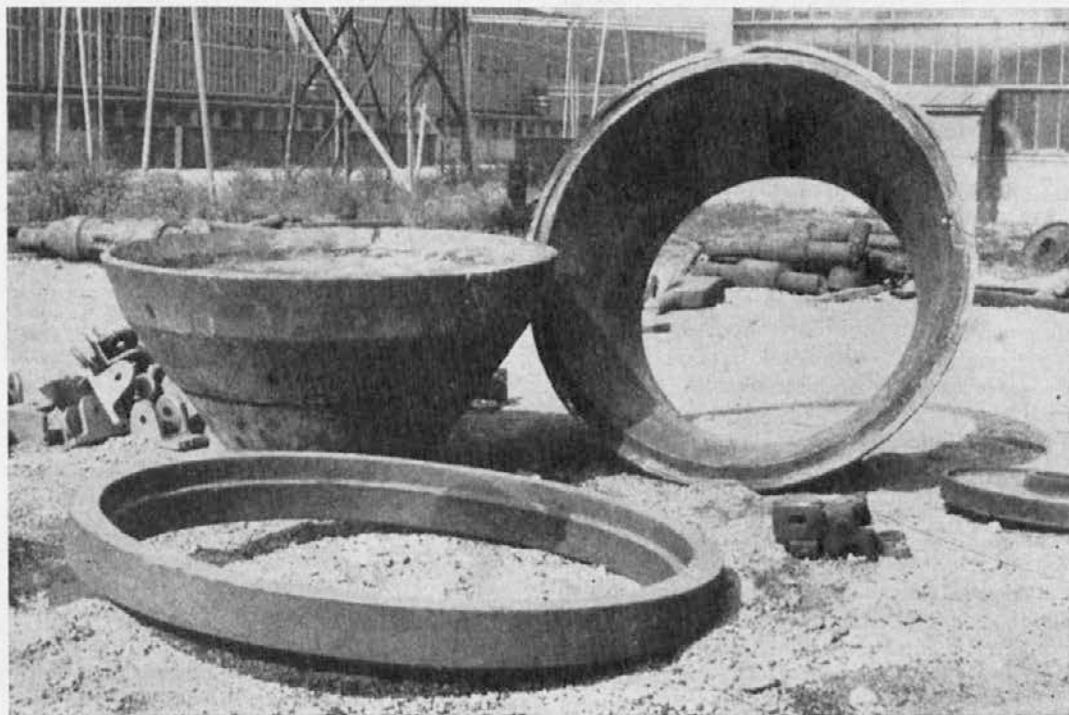
Proizvodni rezultati so ugodni tudi v doseženi produktivnosti dela. V prvem polletju letos je bilo zaposleno skupaj 3182 ljudi, kar je 0,3 % nižje od predvidevanja gospodarskega načrta. Temu sledi tudi produktivnost. Proti istemu obdobju lanskega leta se je v skupni proizvodnji dvignila od 5,85 na 6,05 ton na zaposlenega mesečno ali za 3,4 %, v blagovni proizvodnji pa od 1,55 na 1,77 ton na zaposlenega mesečno ali za 14,2 %. Produktivnost v realizaciji na zaposlenega mesečno pa je ostala na lanskeoletni višini. Statistični prikaz proizvodnih rezultatov iz prvega polletja letos nam dalje kaže padec izmečka in povečanje izplena. Vse to pa še ni bilo zadosti, da bi podjetje prvo polletje zaključilo brez poslovne izgube. K tej so dale svoj prispevek tudi reklamacije, in sicer:

- livarna 132,6 t
- valjarna 95,5 t
- kovačnica 16 t

- mehanska obdel. 33 t
- vzmetarna 3,5 t
- jeklovlek 13,7 t
- kar znaša skupaj okrog 901.000 din.

Še več je pokopanih stroškov v zalogah od surovin, pomožnega materiala, nedokončane proizvodnje, polizdelkov do gotovih izdelkov, kjer v vseh postavkah tudi na koncu polletja še kažemo precejšnjo prekoračitev nad normativi. Priznati je sicer treba, da smo tudi na tem področju v I. polletju dosegli napredek. Zaloge vseh materialov so se od 1. 1. do 30. 6. 1968 znižale od 125.217.527 na 116.488.852 din ali za 7 %, angažirajo pa še vedno 25,3 % več denarnih sredstev, kot nam jih predvidevajo normativi. Največji napredek je bil dosežen na področju razreda III, tj. na področju surovin, pomožnega materiala in energije. Tu so se zaloge znižale od 40.210.187 na 33.799.352 din ali za 15,9 %. Padle so tudi pri nedokončani proizvodnji in polizdelkih, in to od 65.391.133 na 61.577.881 din ali za 5,8 %. Pri tej največji postavki naših zalog prekoračujemo normativ za 28,3 %, narasle pa so zaloge gotovih izdelkov od 19.616.207 na 21.111.519 din ali za 7,6 %. Zaloge gotovih izdelkov so se nakopičile za celih 41 % nad normativ, zato nam nudijo ugodno možnost za povečanje realizacije v II. polletju letošnjega leta. Prekomerne zaloge so en del zmanjševanja finančnega operacijskega prostora železarne. Ta je v območju domene ukrepanja naše delovne skupnosti, zato ga moramo z lastno prizadevnostjo v II. polletju rešiti. Težje pa je rešljiva vezava naših sredstev pri kupcih. Na dan 30. junija so nam bili naši odjemalci za poslane izdelke dolžni 66.876.021 din, kar pomeni vezavo blizu 100 dni, ki je vsaj trikrat nad normalo. Sredstva, ki se jih pri tem poslužujemo, že presegajo vse normalne norme medsebojnih poslovnih odnosov. Uspeh je najboljši le takrat, če se dolgovi medsebojno poravnava, v bodoče pa bo pri prodaji dati več prednosti kupcem, ki so dobri plačniki.

Zaradi porasta stanja dolžnikov v I. polletju letos za blizu 13.620.000 din so občutno porastle tudi naše obveznosti do dobavi-

ker postaja obrekovanje kljub miselni majhnosti in njenim nepoštenim merilom, politična sila v družbi. Ne bomo samo protestirali in povedali, da nam obrekovanje ni prav in da nam ne ugaja, temveč bomo morali nekatere stvari preprečiti tudi z akcijo.

Milan Zafošnik

Kolobarji

teljev. Te so na dan 1. januarja znašale 18,464.000 din, na dan 30. junija pa že 33,212.702 din. Še bolj neugodna slika pa je proti I. polletju lani, ko smo poprečno bili dolžni le 9,438.449 din, letos pa se je to poprečje povzpelo na 25,838.351 din ali za 74 %. Tako stanje naših dolgov je tudi odraz nezadostnih virov denarnega dela obratnih sredstev naše železarne. Lastnega sklada obratnih sredstev smo na dan 30. 6. imeli 56,033.268 din, dolgoročnih kreditov za trajna obratna sredstva 35,770.841 din ter kratkoročnih kreditov za trajna obratna sredstva 46,170.518 din, kar pomeni, da smo se morali v veliki meri posluževati dragih kratkoročnih kreditov, saj ti zavzemajo 33,5 %. To pa še vedno ni bilo zadosti, saj smo morali zaradi nelikvidnosti plačevati tudi zamudne obresti.

Iz povedanega lahko zaključimo, da je poslovni rezultat v I. polletju bil slab, in sicer zaradi:

— nizke poprečne cene 3,6 din/kg prodanega blaga, ki je sledila visokemu izvozu in neugodni strukturi proizvodnje;

— relativnega povišanja protrošnje in skupnih poslovnih stroškov.

Po finančnem rezultatu ugotovljena izguba v višini 5,353.897 na plačano realizacijo in 9,180.499 din na fakturirano realizacijo pa ni posledica samo navedenih razlogov, temveč tudi v povišanju globalov za osebne dohodke. Medtem ko smo v I. polletju lanskega leta poslovanje tega obdobja obremenili s 23,585.305 din bruto osebnih dohodkov, je ta obremenitev v letošnjem letu znašala 26,907.419 din ali 3,322.114 din več, kar neposredno vpliva na višino ugotovljene izgube. To se vidi tudi iz poprečja naših prejemkov. Poprečni osebni dohodki na zaposlenega mesečno, ki so bremenili tekoče poslovanje, so v I. polletju 1967 brez dodatka za letni dopust znašali 799,83 din, z dodatkom za letni dopust pa 851,74 din, letos pa 905,8 oziroma 931,83 din. Stvarno izplačani osebni dohodki v I. polletju pa so bili še nekoliko višji. Upoštevati je namreč treba, da del izplačil v začetku leta izplačujemo v breme predhodnega leta, zato so znašali v I. polletju 1967. leta brez dodatka za letni dopust 882,3, z dodatkom za letni dopust pa 934,2 din, letos pa 925,92 oziroma z dodatkom za letni dopust 951,97 din.

Takega gibanja poprečnih osebnih dohodkov ne moremo utemeljevati z doseženim dohodkom. To dokazuje, da v gospodarskem načrtu odrejena stopnja 14,1 za izračun mesečnih globalov osebnih dohodkov ni usklajena z dosežki dohodka in da bi ta morala biti, če bi hoteli izplačila prilagoditi dohodku, znato nižja. Izplačila poprečnih neto osebnih dohodkov pa lahko utemeljujemo z doseženo produktivnostjo dela. Ustvarjalno in produktivno delo mora biti glavno merilo mesečnih prejemkov.

Prvo polletje je sedaj že poldrugi mesec za nami. Iz njega se lahko izluščijo izkušnje, iz rezultata poslovanja pa ugotovijo naše slabosti, da bi lahko v drugem polletju letošnjega leta dosegli višje poslovne rezultate. S takimi pogledi je izdelan tudi sanacijski načrt, ki ga je konec julija uzakonil delavski svet podjetja. Delavski svet je na podlagi podanih analiz in mišljenja delavcev ugotovil, da stanje poslovnosti naše železarne sedaj ni ugodno in da je potrebna ozdravitev naše delovne organi-

zacije. Pri tem smo vsi prišli do enotnega mišljenja, da se mora sanacija — zdravljenje izvrševati sočasno z dveh strani:

1. z intenzivno prizadevnostjo same delovne skupnosti, da ta reši vse tisto, kar spada v njeno domeno, t. j. dobra in kvalitetna proizvodnja ob čim nižjih proizvodnih stroških;

2. da predstavniški organi in banke izvršijo svoje, da se položaj jugoslovanske črne metalurgije ponovno izboljša.

Delovna skupnost železarne je v lastnem interesu primorana, da v 2. polletju letošnjega leta svoje poslovanje uredi tako, da bo pokrita poslovna izguba 1. polletja ter v zaključnem računu leta 1968 ponovno izkazana akumulacija. V ta namen je zasnovan sanacijski načrt za izboljšanje poslovanja in povečanje dohodka podjetja v 2. polletju 1968, ki ga posredujemo delavskemu svetu v razpravo in odobritev.

Sanacijski načrt predvideva:

1. povečanje obsega proizvodnje v vseh obratih;

2. zmanjšanje zalog nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov;

3. povečanje obsega prodaje naših izdelkov;

4. znižanje potrošnje surovin, pomožnega materiala in energije;

5. znižanje poslovnih stroškov podjetja;

6. postopno prilagoditev stopnje za izračun mesečnih globalov osebnih dohodkov in zagotovitev akumulativnosti.

Planiranje proizvodnje za 2. polletje je v sanacijskem načrtu izvršeno skladno z gospodarskim načrtom za leto 1968. Za drugo polletje se predvideva:

— skupne proizvodnje 123.000 t, kar je 7,5 % nad dosežkom 1. polletja;

— blagovne proizvodnje 35.000 t, kar je 10 % nad dosežkom 1. polletja;

— vrednosti blagovne proizvodnje 135 milij. din, kar je 12,5 % nad dosežkom 1. polletja.

Načrt dalje predvideva povečanje produktivnosti dela, s tem da se za predvideni obseg predvideva 3250 zaposlenih, kar je proti poprečju 1. polletja le 2 % več.

To so osnovni pokazatelji, ki jih moramo na področju proizvodnje doseči za izvršitev sanacijskega načrta.

Za izboljšanje poslovanja pa moramo znižati tudi zaloge surovin, pomožnega materiala, nedovršene proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov. Te je treba znižati od stanja na dan 1. 7. 1968 116,488.000 din na normativ gospodarskega načrta 93 milij. din. Sanacijski načrt zato predvideva višjo realizacijo od vrednosti blagovne proizvodnje, ker je del prodaje treba doseči tudi iz zaloge.

Sanacijski načrt predvideva za 2. polletje prodajo v vrednosti 147,900.000 din. Da bi to dosegli, mora znašati mesečna odprema 6200 t, od tega 5100 t na domače tržišče v vrednosti 21,150.000 din in 1100 t na zunanja tržišča v skupni vrednosti 3,500.000 din, kar pomeni mesečno poprečno realizacijo 24,650.000 din.

Pri potrošnji surovin, pomožnega materiala in energije sanacijski načrt predvideva striktno prizadevnost, da poraba ne bo preseгла v gospodarskem načrtu predvidenih normativov, kar je dosegljivo s povečanjem izplena in zmanjšanjem neuspele proizvodnje.

Znižanje ostalih poslovnih stroškov mora biti doseženo s strogim varčevanjem vse ostale potrošnje, kot so stroški vzdrževanja, upravno prodajne režije, reprezentančnih in potnih stroškov. Stopnja za izračun mesečnih globalov osebnih dohodkov 14,1 je bila v gospodarskem načrtu odrejena s predpostavko visokega izvoza. V 2. polletju bo ta postopoma padal, zato mora upravni odbor stopnjo postopoma prilagoditi dosežkom dohodka in akumulativnosti podjetja.

Za dosego naštetih pogojev sanacijskega načrta je potrebno:

1. skladno s proizvodnimi zmogljivostmi oskrbeti zadosti naročil, in to prednostno:

— za predelovalne obrate in finalne izdelke,

— za izdelke z ugodno prodajno ceno in primerno akumulacijo,

— za izdelke, pri katerih je tehnologija dognana, gospodarnost proizvodnje pa uspešna;

2. doseči izravnavo cen z inozemskimi konkurenti na domačem tržišču za vse serijske izdelke železarne;

3. izboljšati strukturo izvoza v prid 117. panoge;

4. fakturiranje blaga do oktobra urediti tako, da bo do 5. naslednjega meseca za minuli mesec zaključeno;

5. organizirati tekoče oskrbovanje s surovinami, pomožnim materialom in energijo po najugodnejših cenah;

6. znižati neuspelo proizvodnjo;

7. pospešiti cikel proizvodnje;

8. zaostanke odpraviti do 30. 9., sicer sledijo sankcije proti obratovodstvu;

9. dopolniti tehnološke predpise in z ukrepi zahtevati dosledno izvrševanje predpisane tehnologije;

10. doseči hitre odločitve TKR o kakovosti in uporabnosti izdelka;

11. doseči enakomernost mesečne odpreme, zato uvesti dekadni obračun premij — rok 30. 9.;

12. učinkovitejšo uskladiti medsebojno komunikacijo in ritem proizvodnje;

13. zaostriti ukrepe pri odstopanju normirane potrošnje materiala in energije;

14. objektivizirati kriterije in dosledno obračunavati kvantitetne in kvalitetne dosežke po normah in premijah;

15. izboljšati organizacijo poslovanja in pospešiti vpeljava Georga in statistične kontrole;

16. z mesečnimi pregledi je seznanjati delavski svet o akumulativnosti podjetja, o sklenjenih prodajnih poslih po cenah pod lastnimi stroški in o vzrokih proizvodnih stroškov, ki prekoračujejo realizirane prodajne cene;

17. oživiti racionalizatorstvo in novatorstvo;

18. z ostrejšim ukrepanjem izboljšati delovno in tehnološko disciplino vseh zaposlenih;

19. vpeljati čim bližje delovnega mesta kontrolne ure — rok 31. 12.;

20. s selekcijo doseči učinkovitost vseh zaposlenih; premalo produktivne premestiti na delo, ki jim po sposobnosti ustreza;

21. izboljšati strukturo zaposlenih predvsem med organizatorji poslovanja;

22. izogibati se brez zagotovila za sorazmerno povečanje obsega prodaje nepotrebnega sprejemanja novih delavcev;

23. pospešiti delo na izdelavi integralnega investicijskega programa železarn

SRS in ga najkasneje do 30. 9. posredovati delavskemu svetu v končno odobritev. Ta program mora za našo železarno vsebovati podrobni investicijski program za mehaniko obdelovalnico z jasno tržno orientiranim proizvodnim programom;

24. pospešiti vključitev novih proizvodnih naprav v tekočo proizvodnjo, do 30. 9. pa delavskemu svetu posredovati poročilo o tekočih investicijskih naložbah s posebnim poudarkom na opremljenosti, ki je bila neustrezna nabavljena ali iz katerih drugih vzrokov ne daje svojih učinkov.

Uprava podjetja je dolžna, da do individualne odgovornosti posameznikov po tem sanacijskem načrtu izdela v sektorjih, sklopih obratov in oddelkih podrobne izboljševalne načrte in zadolžitve.

V smislu razprave med delavci pa je delavski svet na omenjenem zasedanju oblikoval tudi zahteve, ki so bile v obliki pisma, podpisanega od predstavnikov samoupravnih, upravnih in družbenopolitičnih organov, poslani predstavniškim in državnim upravnim organom, asociacijam in sindikalnim organom, bankam in sorodnim podjetjem.

Vsebina tega pisma je naslednja:

»Smo kot osamljeni vojaki na fronti,« je rekel eden od udeležencev na sestanku zbor delovne skupnosti, na katerem smo obravnavali sanacijski načrt naše železarne.

Vsem bi moralo biti že znano, v kakšen položaj je zašla jugoslovanska črna metalurgija, in da prehajajo druga za drugo vse železarne v poslovno izgubo. Namesto da bi se akumulativnost te bazične veje, kar je bilo predvideno, izboljšala in omogočila razširjeno reprodukcijo na lastni osnovi, železarne v tretjem letu gospodarske reforme iz dohodka ne morejo pokrivati niti svojih osebnih dohodkov. Medtem ko so z reformo odredjene domicilne cene izdelkov črne metalurgije na domačem tržišču ostale nespremenjene, so v stalnem porastu cene surovinam, pomožnemu materialu, energiji, opremljenosti, transportnim, gradbenim in drugim storitvam, zrastle pa so tudi družbene davke, zlasti pa obremenitve, ki sledijo nezadostni likvidnosti gospodarskih organizacij te industrijske veje.

Delavci železarne Ravne so z razumevanjem sprejeli zahtevo samoodpovedi in požrtvovalnosti pri reševanju svoje delovne organizacije, ki je pod učinkom reformskih neskladnosti v zadnjih dveh poslovnih letih prišla v težaven položaj, od izvoljenih samoupravnih in družbenopolitičnih organov pa so zahtevali energičen nastop za zaščito življenjske ravni proizvajalcev bazične industrije.

Vsi smo priča edinstvenemu kontrastu pri izplačevanju in nerazumljivih premikih na področju osebnih dohodkov. Delavci črne metalurgije, ki povsod v svetu za rudarji zavzemajo čelo mesečnih poprečnih prejemkov, so pri nas ostali na repu med industrijskimi vejami, z negospodarstvom pa se sploh ne morejo primerjati. Javno objavljene statistike nazorno nakazujejo leglo nezadovoljstva in nemira, ki hromi delovno razpoloženje in za cilje gospodarske reforme nujno delovno požrtvovalnost. Prikaz gibanja poprečnih osebnih dohodkov v Sloveniji, objavljen v »Delu« 19. julija, je ponovno razburil ljudi, saj se iz njega vidi, da je tendenca v premikih odnosov poprečnih osebnih dohodkov ostala

nespremenjena. V 5 mesecih letos so se poprečni osebni dohodki v gospodarstvu dvignili za 6 %, v negospodarstvu pa za 9 %. Vprašamo se, koliko časa bo še neposredni proizvajalec lahko trpel tako obremenjevanje plodov svojega dela. V Gospodarski zbornici so se v tem času osebni dohodki dvignili za celih 31 %, statistika pa istočasno ugotavlja, da so v črni metalurgiji celo za 2 % padli. Ali ni v teh podatkih zadosti pogojev za ogorčenje in nezaupanje delavcev do naših predstavniških organov?

Delavci so na sestanku energično zahtevali, da se z zmanjšanjem prispevkov na osebne dohodke končno učinkovito nastopi proti neprestanemu zviševanju proračunske in druge potrošnje, zavaruje življenjska raven proizvodnega delavca, da bomo vsi, ne pa samo nekateri dajali sorazmerni delež in spodbudno delovali za doseg intencij gospodarske reforme.

Vsem nam je poznano, da je v reformi zasnovana stabilizacija že postala preteklost in da cene življenjskih stroškov stalno naraščajo. Uradna objava sicer kaže, da so se cene letos proti istemu obdobju lanskega leta dvignile za 3 %; četudi tem podatkom verjamemo, se moramo zavedati, da to ne velja za vse, ker je v statistiki zajeta vrsta industrijskih izdelkov, ki jih delavci z nizkimi prejemki ne morejo kupovati. Pri njih je že samo stanarina podražitev življenjskih stroškov dvignila daleč nad objavljeno razmerje. Delavec s 4-člansko družino, ki ima dvosobno stanovanje in 700 din mesečnih prejemkov, je lani prispeval za stanovanje 14 %, letos okrog 18 % svojih prejemkov. To je razlog, da so na omenjenem sestanku delavci rekli, da že več kot 20 let ob izboljševanju dela obljublamo boljše realne dohodke. To pa se ni zgodilo niti v reformi, ki je napovedovala izboljšanje življenjske ravni. Nekateri so sicer v tem obdobju tega brez truda in pravih zaslug deležni, delavci — vsaj v železarnah — pa sigurno ne.

Ali je res delavec črne metalurgije poleg rudarjev tisti, ki mora plačati najvišji reformni davek? Lani je moral preživljati v preširoko zasnovani liberalizaciji zunanje-

trgovinskega poslovanja strah za svoj obstanek, letos pa mora ob stagnaciji osebnih dohodkov prispevati dodatne napore, da bi se delovne skupnosti osamljene izvlekle iz težavnega položaja. Že nekaj podatkov nazorno kaže, kaj zmanjšuje voljo za doseg višjih proizvodnih dosežkov.

Potem ko je lani kljub opozorilom vse leto bil v veljavi zunanjetrgovinski sistem, ki ga naša poslovna in delovna sposobnost ne prenese, se je železarna Ravne razmeroma hitro preorientirala z domačih na inozemska tržišča. Izvoz je bil vse leto v porastu od 25 % v prvem do 45 % v zadnjem četrtletju ter s tem celoletno zavzel eno tretjino prodanega blaga. To je sigurno dokaz zavesti in delovne sposobnosti, ki se je s prodajo na inozemska tržišča še okrepila. Pridelek za ljudi pa je bil pri tem slab. Osebni dohodki so padli, presežek dohodka pa se je znižal od 32 milij. din iz poslovanja leta 1966, na 7,4 milij. din ali na eno petino. Predvsem v drugem polletju so v polni meri prišle na površje sistemske slabosti, ki so imele svoj odraz tudi v 1. polletju, zlasti pa v 1. četrtletju letos sicer izboljšanega zunanjetrgovinskega sistema.

V pismu so nato podani podatki o rezultatih dela v prvem polletju letos, nakar sledi:

»Verjetno se bo marsikdo vprašal, zakaj železarna Ravne kljub povečani zaščiti doma še vedno toliko blaga prodaja na zunanja tržišča. Lani osvojeni kupci zahodnoevropskega tržišča so bili za to delovno skupnost pogoj zaposlitve, letos pa jih ni možno pustiti na cedilu, zlasti ker ga ni tistega v naši državi, ki bi lahko zagotovil, da se v kratkem ne bo zopet zgodila sprememba, ki bo proizvajalce prisilila k orientaciji na inozemska tržišča. Kupce pa je zelo težko pridobiti prvič, še znatno težje pa drugič. To je razlog, da se železarna Ravne težko odpove pridobljenemu renomeju in svojim inozemskim kupcem.

Poleg problema pokrivanja rednih poslovnih stroškov je v novi situaciji še posebej problematično pokrivanje investicijskih naložb. Razumljivo je, da je leta 1961,

Trafika pri železarni sodi med najlepše pri nas

t.j. v času visoke konjunktore in ugodne akumulativnosti, železarna Ravne z drugačnim optimizmom izdelala investicijski program in vstopila v razširitev ter modernizacijo svojih proizvodnih naprav. Pogoji, ki so nastopili sedaj zaradi zavlačevanja odobritve kredita, povečanja lastne udeležbe od 10 na 35 %, prenizkih letnih tranš izkoriščanja kredita, nastalih podražitev in končno težjih pogojev poslovanja podjetij črne metalurgije, so bistveno slabši, zato je tudi razumljivo, da ni možno računati s takimi roki vračanja, kot jih predvideva leta 1963 sklenjena kreditna pogodba.

Popolnoma novi pogoji so nastopili tudi na področju obratnih sredstev. Kot vse železarne se mora tudi železarna Ravne zaradi premajhnih trajnih obratnih sredstev posluževati dragih kratkoročnih kreditov, ki dodatno zmanjšujejo dohodek podjetja, povpišujejo pa ga bankam. Železarna Ravne je v 1. polletju letos uporabljala 46 milij. din kratkoročnih kreditov, kar je 33 % vseh virov obratnih sredstev. Ker so ta sredstva stalno vezana, v železarni upravičeno zahtevamo, da se vsaj dve tretjini kratkoročnih kreditov spremenijo v kredite za trajna obratna sredstva. To bi moralo biti že doseženo z aneksom investicijskega programa; upoštevale pa so se le podražitve na področju naložb v osnovna, ne pa tudi na področju naložb v obratna sredstva.

Sledi opis naše zaveze v sanacijskem načrtu, nato pa posreduje zahteve oblikovalcem gospodarskega sistema, predstavniškim in drugim organom.

1. Hitro in učinkovito je pristopiti k spremembi obdavčenja dohodkov prebivalstva, znižati prispevke na osebne dohodke in vpeljati progresivno obdavčitev družinskih dohodkov.

2. Podjetja črne metalurgije je vsaj v težkem prehodnem obdobju do 1971 oprostiti plačila obresti na poslovni sklad.

3. Vse industrijske veje bazične industrije se mora začasno oprostiti prispevka za mestna zemljišča.

4. Železarne je začasno oprostiti plačila prispevka v republiški vodni sklad.

5. V interesu zadrževanja in povečanja obsega izvoza je za premostitev carinskih in drugih ovir povečati retencijske kvote in izvozne premije prodaje na konvertibilna področja.

6. Takoj se mora odobriti izravnava notranjih prodajnih cen z višjimi cenami inozemskih konkurentov za vse serijske izdelke, kot so pnevmatski stroji in druga orodja. (Vloga železarne Ravne na Zvezni zavod za cene št. 3.20-139 in 140 z dne 23. 5. 1968.)

7. Takoj odobriti novo tranšo kredita JIB in KBHL za trajna obratna sredstva (zahtevek v KBHL št. 45/67 z dne 4. 5. 1967).

8. Naknadno naj se skladno s podražitvami odobri povečanje kredita za trajna obratna sredstva. (Zahteva pri SGB in JIB v aneksu III. investicijskega programa od aprila 1966.)

9. Z odobritvijo dodatnih dolgoročnih kreditov za trajna obratna sredstva je zmanjšati visoke obremenitve s kratkotrajnimi krediti in zamudnimi obrestmi. (Vloga železarn SRS na UO republiškega sklada skupnih rezerv z dne 8. 7. 1968.)

10. Podaljšajo naj se vračilni roki investicijskih kreditov pri JIB od 10 na 15 let (vloga št. 126/63 z dne 11. 5. 1963) in pri KBHL od 8 na 10 let. (Zahtevek je vsebovan v enotnem investicijskem programu železarn SRS.)

11. Vse vročitve za udeležbo pri kreditiranju investicij KBHL je uporabiti za znižanje dolga.

12. Zmanjšati je interkalarne obresti, ki so posledica zavlačevanja sklenitve kreditne pogodbe, izdaje komercialnih soglasij in prenizkih tranš.

13. Odobriti je povečanje dolgoročnega investicijskega kredita za podražitve, ki so nastopile zaradi usmeritve uvoza opreme JIB na manj ugodna področja — težka progvaljarne. (Zahtevek št. 256 vložen dne 19. 8. 1966.)

14. Odpraviti je nemir, zvezan s stalnim napovedovanjem podražitev surovin, energije, transportnih uslug in drugo ter taka ukrepanja sprejemati le sočasno z odobritvijo povišanja cen izdelkom črne metalurgije.

Ob ugodni rešitvi navedenih ukrepov bi železarna Ravne pod sedanjimi pogoji poslovanja odpravila poslovno izgubo, z izboljšavo, ki jo zahteva sanacijski načrt, pa dosegla poprečne osebne dohodke, ki bi bili v sorazmerju z drugo gospodarsko in negospodarsko dejavnostjo. Na Ravnah se zavedamo, da so obstoj, prosperiteta, zaslužek nas in naših otrok odvisni predvsem od nas samih, zato smo tudi akceptirali in prevzeli nove napore, zasnovane v sanacijskem načrtu. Zavedamo se tudi, da bo sanacija naše železarne lažje rešiti v integralni celoti, zato podpiramo napore za združitev slovenskega jeklarstva. Upravičeno pa zahtevamo, da tudi širša družba z uvidevnostjo prispeva svoj delež pri zdravljenju tega industrijskega potenciala.

V železarnah smo z zadovoljstvom sprejeli vključitev položaja slovenske črne metalurgije na dnevni red seje odbora za proizvodnjo in promet skupščine SRS, ki je bila dne 19. julija. S tem ta predstavniški organ že kaže dobro voljo, zato upamo, da se bodo v interesu vsega slovenskega gospodarstva rešile zahteve, kar naj omogoči uspešno in plodno delo v naših železarnah.

Ravne na Koroškem, 30. 7. 1968

Za Zvezo komunistov
sekretar:
Filip Rožanc, l. r.

Za delavski svet
predsednik:
Franc Hrastnik, l. r.

Za tovarniški odbor
sindikata
predsednik:
Franc Košak, l. r.

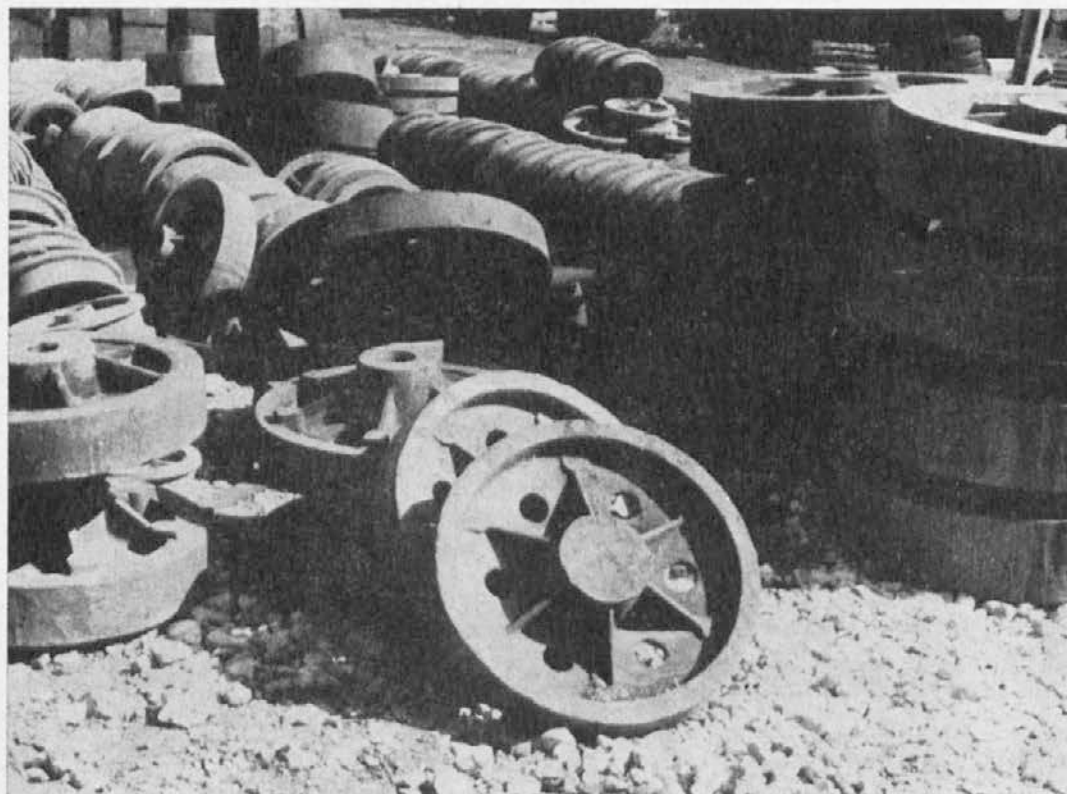
Direktor podjetja:
Gregor Klančnik, l. r.

Zavedamo se, da tako zahtevnega načrta zdravljenja naše železarne kljub primanjkljaju v našem dohodku v 1. polletju letošnjega leta, ki bo moral biti nadoknaden v drugem polletju, ob zniževanju osebnih dohodkov ne bo možno doseči. Za tako obsežno nalogo, v katero bodo vključeni vsi delavci naše delovne skupnosti, nam je potrebna vzpodbuda, zato mora tembolj veljati načelo pogojenosti prejemkov z ustvarjalnim in produktivnim delom. Delavski svet je zato na omenjenem zasedanju po daljši razpravi sprejel spremembo našega delitvenega sistema, in sicer:

— manualnim delavcem se bo od 1. 8. dalje vrednost enote obračunavala po sistemu produktivnosti dela, izražene z mesečno realizacijo na zaposlenega, vendar s tem, da ta ne more imeti vrednost nižjo od 1,50 din;

— organizatorjem proizvodnje — delavcem v premijskem sistemu — se bo vrednost enote obračunavala striktno po doseženi produktivnosti dela ter vzela kot osnova za obračun mesečnih prejemkov tudi takrat, če bo padla pod minimalno, za manualne delavce predvideno, vrednost.

S tako spremembo je dosežena večja varnost manualnega delavca, da bo za doseženo produktivnost dela imel večjo stalnost svojih prejemkov, organizatorjem proizvodnje pa nalaga večjo neposredno odgovornost za izboljšanje poslovanja, racionalnejšo proizvodnjo in višje dohodkovne dosežke. Te bo morala prinesiti realizacija sanacijskega načrta.

Naš motiv

Z zasedanja delavskega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

ugotovljenim rezultatom na naslednjem zasedanju seznaniti delavski svet podjetja.

Pri periodičnem obračunu za železarno se je delavski svet najprej seznanil s poslovnim delom poročila o doseganju skupne in blagovne proizvodnje, doseženi realizaciji, produktivnosti, izmedku, zaostankih v dobavah in ostalih podatki iz poslovanja železarne v 1. polletju letošnjega leta. Finančni del poročila je poleg podatkov o realizaciji obravnaval gibanje zaloga, dolžnike, upnike in obratna sredstva, za katera je bilo povedano, da nam jih za redno poslovanje primanjkuje nad 51 milijonov novih din, in da razliko delno pokrivamo z drugimi kratkoročnimi krediti, ki pa zaradi kratkega roka odplačil in višine obrestne mere dodatno bremenijo naše poslovne stroške. Pri finančnem delu poročila, ki izkazuje poslovno izgubo v višini 5.353.896,86 din, so bili navedeni tudi razlogi, ki so na dosežene rezultate kljub povečani proizvodnji bistveno vplivali. Poročilo zajema tudi posebne poslovne stroške, ki so bili v 1. polletju v nekaterih postavkah prekoračeni, v celoti pa so bili posebni poslovni stroški izkoriščeni le v višini 47,2 %.

Sanacijski načrt razen podatkov o poslovanju prvega polletja vsebuje tudi osnovne ugotovitve in vzroke, zaradi katerih smo poslovanje v prvem polletju zaključili s poslovno izgubo. Načrt zato zaradi izboljšanja poslovanja in obsega proizvodnje v vseh obratih predvideva določene ukrepe, ki jih bo v 2. polletju v interesu vseh zaposlenih izpolniti v naši železarni.

V utemeljitvi predloga za dopolnitev pravilnika o delitvi OD je bilo navedeno, da se ta nanaša na spremembo delitvenega sistema in spremembo višine kilometrine za uporabo osebnih avtomobilov. Predlog za spremembo delitvenega sistema OD je bil posredovan članom delovne skupnosti že v prvi polovici meseca julija. Predlog je bil izdelan na podlagi pripomb, da je sedanji delitveni sistem preveč zapleten, in da so manualni delavci pri svojih prejemkih preveč odvisni od poslovne dejavnosti, na katero nimajo neposrednega vpliva. V razpravi o predlogu je bilo ugotovljeno, da organizatorji poslovanja, ki so vključeni v prejemski sistem, menijo, da za njih predloženi sistem ni ugoden, da je od njih največ odvisna izvršitev sanacijskega načrta, za kar pa predlagana sprememba delitvenega sistema ni vzpodbudna. Manualni delavci pa zaradi veza globalov na doseženo realizacijo tudi od določene vrednosti enote ne vidijo zadostnega zagotovila za višino svojih OD. Zaradi tega je bila tudi predložena sprememba prvotnega predloga. Predlagana sprememba daje večjo varnost OD manualnim delavcem, istočasno pa dopušča vodstvenim in strokovnim delavcem dovolj vzpodbude za učinkovitejšo vključevanje za izpolnitev sanacijskega načrta. Za spremembo višine kilometrine je bilo utemeljeno, da potni stroški rastejo nad predvidevanji. Rastejo pa predvsem stroški za uporabo zasebnih osebnih avtomobilov, saj so samo v prvih štirih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta porasli za 51 %. Čeprav so zaradi obvladovanja tržišča in rednega oskrbovanja potovanja potrebna in koristna, pa je verjetno del vzrokov za porast stroškov za uporabo lastnih osebnih avtomobilov iskati tudi v dosedanjih vzpodbudni kilometrinah. V interesu zniževanja tudi tega dela potnih stroškov se je prišlo do zaključka, da bi kazalo spremeniti višino kilometrine.

Potrebo po najetju dolgoročnega kredita za obratna sredstva narekuje dejstvo, da nam v železarni za redno poslovanje primanjkuje obratnih sredstev, da poskušamo sedaj naše potrebe pokrivati s kratkoročnimi krediti, kar pa nam zaradi višine obrestne mere dodatno obremenjuje poslovne stroške.

Delavski svet je na zasedanju maja letos ob razdelitvi sklada skupne porabe za kreditiranje individualne gradnje izdvojil sredstva v višini 25.500.000 S din. Pri sredstvih, ki so v celoti že razdeljena, so se upoštevali samo graditelji, ki gradijo stanovanjske hiše v gradbenem okolju 5 km. Svoje stanovanjske hiše pa tudi izven tega območja gradi precejšnje število v železarni zaposlenih. Upravni odbor je bil zato mnenja, da bi bilo povečati gradbeni

okolje od sedanjih 5 na 10 km. Za kreditiranje gradnje stanovanj na tako razširjenem območju pa so potrebna dodatna sredstva. Poleg tega so dodatna sredstva potrebna še za združeno gradnjo na Navrškem in Preškem vrhu. Razen tega je bil pri razdelitvi prvotnega zneska kredit dodeljen tudi nekaterim prosilcem, ki sicer ne gradijo novih stanovanjskih hiš, temveč vršijo samo dograditve že obstoječih stanovanjskih hiš. Za take gradnje pa banka na račun vročenih sredstev ne prispeva svoje udeležbe. Z namenom, da tem graditeljem ne bi bilo treba znižati zneska že odobrenega kredita, so tudi za pokritje višine zneska, ki naj bi ga prispevala banka, bila potrebna dodatna sredstva. Ob upoštevanju navedenega je bilo zato predlagano, da naj bi se za kreditiranje individualne gradnje odobrila dodatna sredstva v višini 6.260.000 S din. Skupna sredstva, ki bi jih naša železarna letos prispevala za kreditiranje individualne gradnje, bi tako znašala 31.780.000 S din.

V nadaljevanju je bil nato delavski svet seznanjen še z rezultati kontinuiranega popisa in predlogom za odobritev bonifikacij.

Razprava, ki je sledila posameznim predlogom, se je največ nanašala na sanacijski načrt in predvidene ukrepe za njegovo izpolnitev. Rečeno je bilo, da v letošnjem prvem polletju nismo dosegli takega rezultata, ki bi ga sicer morali in smo ga želeli doseči, in da prvič v dobi, odkar imamo v podjetju izvoljene organe upravljanja, ugotavljamo poslovno izgubo. Bilo pa bi napak, če bi za vse bremenili samo delovno skupnost, ker so na rezultate poslovanja vplivali tudi zunanji faktorji, čeprav je verjetno istočasno tudi res, da sami v železarni nismo storili dovolj. Sanacijski načrt in predlagani ukrepi imajo vsekakor namen, da bi izboljšali poslovanje in zopet dosegli določeno akumulativnost. Da pa bi to dosegli, bi po mnenju nekaterih bilo potrebno, da se delavski svet že vnaprej seznanja in odobri naročila, pri katerih že vnaprej vemo, da bomo morali izdelke dobaviti z določeno izgubo. Za naročila, ki po kalkulaciji sicer še kažejo, da naj bi ustvarili določen dohodek, pa se potem zaradi neuspele proizvodnje ugotovi izguba, pa naj z vzroki, ki so na to vplivali, ob vsakokratnem primeru seznanijo delavski svet podjetja vodje obratov oz. priprav dela.

Sanacijski načrt, je bilo rečeno, predvideva tudi večjo finalizacijo in kvaliteto naših izdelkov. Postavljeno pa je bilo vprašanje, ali imajo vsi obrati za v sanacijskem načrtu predvideni program zagotovljena naročila. Bila je tudi izražena misel, da ni dovolj, če delavski svet danes sanacijski načrt odobri, ne da se istočasno zagotovi tudi kontrola nad njegovim izvajanjem. Zato je bilo predlagano, da bi se

moral delavski svet vsak mesec sproti seznanjati z realizacijo in uspešnostjo izvajanja sanacijskega načrta. V razpravi je bilo tudi rečeno, da smo poleg investicijskih programov vsakokrat imeli izdelan tudi ekonomski izračun s podatki, kaj in za koliko bomo povečali proizvodnjo, podatki in izkušnje pa kažejo, da novi agregati ne dajejo tistega, kar smo dosegali celo na prejšnjih strojih. Treba bi bilo opozoriti na to, da so bila v modernizaciji in izpopolnitvi proizvodnih naprav vložena precejšnja sredstva in da bi zato morali z večjo prizadevnostjo skrbeti ne samo za to, da se nove naprave vključijo čimprej v proizvodnjo, temveč tudi za to, da so v celoti izkoriščene. Ob ugotovitvi, da je del vzrokov za slabše dosežen finančni rezultat v 1. polletju letošnjega leta tudi v zunanjih faktorjih, je bil delavski svet nato seznanjen z vsebino pisma, ki naj bi ga v imenu uprave podjetja, organov upravljanja in družbenopolitičnih organizacij naslovili na republiške in druge za to pristojne forume. Pismo, ki prikazuje naša prizadevanja in nakazuje tudi zunanje vplive, vsebuje tudi zahteve, ki bi jih ob tem morali izpolniti oblikovalci našega gospodarskega sistema ter ostali predstavniški organi.

Ob razpravi sanacijskega načrta je bil delavski svet seznanjen še s predlogom plana proizvodnje za drugo polletje letošnjega leta. Rečeno je bilo, da je bil delavskemu svetu gospodarski načrt za letošnje leto že predhodno predložen, da pa je bil ta, ker niso bili znani še vsi pogoji poslovanja v letošnjem letu, potrjen samo za prvo polletje letošnjega leta. Rebalans plana proizvodnje in prodaje za drugo polletje, katerega osnova za izpolnitev je sanacijski načrt, je prilagojen tržni situaciji in namenu, da bi dosegli čim boljši gospodarski efekt poslovanja. Skupni obseg proizvodnje se bistveno ne menja, predvideno pa je povečanje blagovne proizvodnje, ki pa ni predvideno zaradi večjega izplesa, temveč zaradi dodatne nabave vložnega materiala in večje prodaje iz zaloga gotovega materiala. Tudi število zaposlenih se bistveno ne menja. Opravljene so le delne korekture, ki pa jih narekujejo nekatere organizacijske spremembe. Čeprav so na predlog števila zaposlenih bili nekateri ugovori, so bili načeloma ob ugotovitvi, da sanacijski načrt predvideva tudi povečanje produktivnosti, odklonjeni, ker bi s spremembo, če bi bila osvojena, že takoj pričeli ne samo rušiti ukrepe za izvajanje sanacijskega načrta, temveč bi vsaka sprememba povzročila istočasno zahteve tudi v drugih obratih.

Po obravnavi materiala, ki je bil predmet razprave na zasedanju, je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Potrdi se periodični obračun za 1. polletje letošnjega leta za počitniški dom Portorož.

Za ugotovitev dejanskega finančnega stanja po zaključku poslovanja prvega polletja je od

Ravenska razglednica

knjigovodskega servisa zahtevati dodatne podatke, nakar mora obračun upravni odbor ponovno analizirati in s svojimi ugotovitvami ter rezultati na naslednjem zasedanju seznaniti delavski svet podjetja.

2. Odobri se sanacijski načrt in predloženi ukrepi za njegovo izvršitev z dopolnitvijo:

— da se rok za vpeljavo kontrolnih ur podaljša od predlaganega 30. 9. na 31. 12. 1968;

— da je z mesečnimi pregledi seznanjati DSP o akumulativnosti podjetja, o sklenjenih prodajnih poslih, o cenah pod lastnimi stroški in o vzrokih proizvodnih stroškov, ki prekoračujejo realizirano prodajno ceno.

3. Odobri se vsebina pisma, v katerem so navedene naše zahteve, ki bi jih v zvezi z izvajanjem ukrepov, predvidenih v našem sanacijskem načrtu, morali izpolniti oblikovalci našega gospodarskega sistema in ostali predstavniški organi, ker so te izven domene naše železarne.

4. Z veljavnostjo od 1. 8. 1968 dalje se v pravilniku o delitvi OD in pravilniku o uporabljanju osebnih motornih vozil za potrebe naše železarne odobrijo naslednje dopolnitve:

— Črta se dosedanje besedilo 4. člena pravilnika o delitvi OD in nadomesti z novim besedilom, ki se glasi:

»1. Vrednost enote manualnih delavcev in vseh, ki niso v premijskem sistemu, je konstantna in vsako leto odrejena z gospodarskim načrtom podjetja.

2. Vrednost enote strokovno vodstvenih delavcev, ki so v premijskem sistemu, je odvisna od dosežene produktivnosti, merjena z realizacijo na zaposlenega mesečno in obračunana po domačih cenah.

3. Vrednost enote se po doseženi realizaciji ugotavlja za vse delavce, s tem da za manualne delavce in delavce, ki niso v premijskem sistemu, ne more biti nižja od 1,50 din na enoto.

4. Vrednost enote za vrednotenje del skupine IVD (skupine za investicijsko vzdrževalna dela) je konstantna 1,60 din na enoto, kadar se pri vrednotenju uporabljajo določila pravilnika za vrednotenje del po enotnih osnovah.

— Črta se dosedanje besedilo 60. člena tč. d in nadomesti z novim besedilom, ki se glasi:

»60. člen — tč. d

Obveznikom PA baterije, zaposlenim v železarni Ravne, se za čas predavanj in vaj priznajo nadure v višini:

— za predavatelje 6,20 din/h
— za moštvo 4,50 din/h

— V pravilniku o uporabljanju osebnih motornih vozil za potrebe železarne se v 8. členu črta dosedanje besedilo 3., 4. in 5. odstavek in nadomesti z besedilom, ki se glasi:

»3. Za odobrene službene opravke z zasebnimi motornimi vozili sodelavcev železarne Ravne pripada lastnikom odškodnina za vsak prevoženi kilometer, ki znaša:

1. za osebni avto do 900 ccm	0,29 din
2. za osebni avto od 901 do 1200 ccm	0,38 din
3. za osebni avto nad 1201 ccm	0,47 din

4. Povračilo stroškov za prevoženi kilometer se poviša, če poleg osebe, ki uporablja svoj osebni avtomobil za službeno potovanje, potuje v smislu 2. odstavka tega člena še druge osebe.

5. Povračilo za vsak prevoženi kilometer v takem primeru znaša tako za lastnika osebnega avtomobila kakor tudi za vsako nadaljnjo osebo 0,05 din.

5. Pri skupnih rezervah gospodarskih organizacij SR Slovenije je zaprositi za najetje dolgoročnega kredita, ki ga bomo uporabili izključno za potrebe obratnih sredstev podjetja.

6. K že odobrenim sredstvom za kreditiranje individualne gradnje se dodatno odobri znesek 6,260.000 S din. Znesek, na katerega tudi banka prispeva določen del sredstev, se uporabi za dajanje kreditov individualnim graditeljem, ki grade svoje stanovanjske hiše v razširjenem gradbenem okolišju, za kritje dodatnih potreb za združeno gradnjo na Navrškem in Preškem vrhu, in za kritje 25% prispevka za adaptacijo stanovanjskih hiš, za kar banka ne prispeva svojih sredstev.

7. Odobri se rezultat kontinuiranega popisa surovin, materiala in drobnega inventarja v 2. turnusu letošnjega leta in odobri, da se

— ugotovljeni viški v znesku 904.596,94 din knjižijo v dobro izrednim dohodkom in

— ugotovljeni manjki v znesku 197.183,47 din v breme izrednim izdatkom.

8. V smislu predpisov o deviznem poslovanju se poljski tvrdki Stalexport Katowice odobri bonifikacija v znesku 412,76 pol. \$. Bonifikacija se nanaša na zamudne obresti za nepravčasno dobavo naročenega materiala.

—et

kvaliteto v metodah političnega dela, ki se odreka nekdanjih metod sprejemanja vnaprej pripravljenih stališč.

Politika sindikatov in akcijske naloge so se na kongresu določale v zelo pestrih in razgibanah diskusijah. Pri vsem tem pa je brez dvoma uspeh, da so zmaga napredna mišljenja.

Na kongresu so se obravnavala skoraj vsa vprašanja, ki se vsakodnevno pojavljajo v našem življenju, od vprašanja gospodarstva, zaposlovanja ljudi, odmora, rekreacije, socialnega zavarovanja in pokojnin, do stanovanjskih razmer, izobraževanja in kulturne dejavnosti.

Pri obravnavi stanja našega gospodarstva so predvsem izstopala stališča, da je v našem sistemu nujno podrediti vso izvedenospodarsko dejavnost gospodarstvu, kar z drugimi besedami pomeni, da lahko za izvedenospodarsko dejavnost porabimo le toliko, kolikor pridelamo, oziroma obremenjujemo gospodarstvo toliko, da se lahko nadalje razvija. Pri analiziranju sredstev, s katerimi še danes razpolaga federacija, se stališče, da se ta sredstva vključijo v samoupravno odločanje o razširjeni reprodukciji. To pa pomeni, da je treba dokončno urediti status tako imenovanega državnega kapitala, torej sredstev ukinjenih družbenoinvesticijskih skladov, ki se kot investicijska sredstva zadržujejo na zvezni ravni. Takšen predlog bi seveda imel za posledico spremenjen položaj poslovnih bank. Dalje se je predlagalo, da se ustvarijo pogoji za koncentracijo in kroženje sredstev družbene akumulacije na osnovi samoupravnih odločitev in po načelu dohodka, kar bi zagotavljalo preseganje dosedanje neracionalne razdrobljenosti sredstev.

Pri vprašanju izenačevanja pogojev gospodarjenja je bila sprejeta zahteva, da se začnejo odpravljati tisti administrativni ukrepi, ki povzročajo razlike v pogojih za pridobivanje dohodka. Gre torej za izenačevanje pogojev za ustvarjanje dohodka, ne pa za izenačevanje rezultatov dela, kar z drugimi besedami pomeni, da je treba urejevati družbeno priznana dela in urejevati enake startne osnove, ne pa priznavati monopolnega položaja, ki ga neka dejavnost neke ima.

Za nadaljnjo izgradnjo našega družbenopolitičnega sistema je bila izražena zahteva v smeri povečanega vpliva trga in ekonomskih zakonitosti na oblikovanje poslovne politike delovnih organizacij, na oblikovanje cen v celotnem reprodukcijskem ciklusu.

Sprejeto je bilo načelo, da mora obseg in način izločanja sredstev za posamezne oblike potrošnje odražati interes delovnih ljudi in biti v skladu s splošno rastjo narodnega dohodka.

Pri delitvi dohodka je kongres podprl načelo, da je delitev dohodka sestavni del poslovne in razvojne politike, vendar ne take, ki bi obstoj delovne organizacije snovala le na račun nizkih osebnih dohodkov, ki so ponekod že itak minimalni. Delitev mora zagotoviti akumulativnost podjetij, hkrati pa zagotavljati ustrezne osebne dohodke. Zato bodo sindikati sodelovali pri usmerjanju delitve dohodka na osnovi samoupravnih dogovorov. Tam, kjer pa taki dogovori ne bi bili učinkoviti, je dolžnost sindikatov, da podpro tudi druge ukrepe za usmerjanje in delitev dohodka.

Na kaj nas opozarjajo resolucije VI. kongresa ZSJ

Od 26. do 30. junija 1968 je bil v Beogradu VI. kongres članov sindikatov Jugoslavije. Iz naše občine sva se ga udeležila kot delegata tov. Ivo Klopčar iz Rudnika Mežica in jaz kot delegat Železarne Ravne.

Že razprave v predkongresnem materialu (ki ga je bilo skoraj preveč) so kazale to, da je nujno spremeniti metodo dosedanjega dela v sindikatih in preiti k bolj konkretnim akcijam. Tako kot so posamezna vprašanja v razpravah pred kongresom zahtevala konkretna in jasna stališča, se je to na samem kongresu potrdilo. Res je, če bi ocenjevali delo kongresa samo skozi časopis in televizijo ali pa skozi posamezne govore poedinih delegatov in ne bi imeli pred očmi sprejetih resolucij in sklepov, bi bila ocena pavšalna.

Delo kongresa se je odvijalo na plenarnih zasedanjih in po posameznih komisijah. Res je tudi, da so bile posamezne razprave lokalnega značaja oziroma pokrajinskega, ki niso bile vedno najbolj sprejemljive za ves jugoslovanski delavski razred, kljub temu pa je potrebno poudariti, da so vsi sprejeti dokumenti jasen kažipot nadaljnega dela.

Predvsem je potrebno poudariti, da se je VI. kongres ZSJ zelo odločno opredelil za razširjenje samoupravljanja in izvajanje

družbene in gospodarske reforme ter prevzel politično obveznost, da se bodo sindikati kot del samoupravnega družbenega sistema z vso odgovornostjo borili za ustvarjanje pogojev in predpostavk reforme in socialističnih družbenih odnosov. To osnovno opredelitev izražajo vsi sprejeti dokumenti s konkretnimi stališči do posameznih vprašanj in imajo pomen enotnih političnih izhodišč za družbeno akcijo sindikatov.

Če izhajamo iz vsakodnevnih problemov delovnih ljudi in samoupravne prakse, prevzemajo sindikati in sindikalna vodstva obveznost preučevanja te prakse in njenih rezultatov, obenem pa obveznost, da se borijo proti vsem nepravilnostim, ki se porajajo pri našem razvoju. Želel bi poudariti, da so se politična izhodišča za akcijo sindikatov na kongresu izoblikovala v sproščeni in odprti diskusiji in da se je kongres za svoja stališča odločil potem, ko so se razčistila različna mnenja in pogledi o tem, kako razvijati samoupravljanje in dosledno izvajati načela družbene in gospodarske reforme. Tako razgibana konfrontacija mnenj je verjetno po osvoboditvi na takšnem forumu, kot je kongres, prišla prvič do takega nivoja in bi skoraj lahko trdili, da pomeni novo

Dalje je tudi naloga sindikata, da se bori in preprečuje neutemeljeno prisvajanje dohodka mimo načela delitve po delu.

Pri obravnavanju zaposlenosti in zaposlovanja se je kongres zavzel po zelo razgibani razpravi za naslednje stališče:

Zavzeti se je treba za polno zaposlitev vsega za delo sposobnega prebivalstva. To načelo, ki je tudi naš cilj, pa bomo uresničevali postopno in skladno z materialnimi možnostmi naše družbe. V sedanjem obdobju pa se bomo zavzeli predvsem za zaposlitev mladih izučениh in šolanih kadrov. Ta naloga izhaja torej iz potreb, da se zmanjša število nezaposlenih kakor tudi za spremembo strukture kvalifikacijskega sestava.

Vsako modernizacijo proizvodnje morajo spremljati ukrepi za odpiranje novih delovnih mest, za prekvalifikacijo tistih delavcev, ki z modernizacijo ostanejo odvečni. Stroški za prekvalifikacije morajo biti sestavni del investicij za modernizacijo.

Dalje se moramo v sindikatih zavzemati za tako politiko zaposlovanja, ki daje vso prednost tistim, ki živijo samo od dela v delovni organizaciji, pred tistimi, ki se lahko preživljajo ali od kmetijstva (polkmetje) ali od obrti (ki postransko opravljajo razno obrt).

Tistim, ki pa so občasno nezaposleni, je treba urediti nadomestila in izboljšati pravice iz socialnega zavarovanja.

Ko se je obravnavalo vprašanje rekreacije in odmora, so bile prisotne različne težnje in zahteve. Na eni strani, da se ponovno uvede karta K-15, na drugi pa, da se išče druga oblika iskanja ali združevanja sredstev za oživljanje rekreacijske dejavnosti, odmora in dopustov tako aktivnih kakor tudi njihovih družinskih članov. Sindikati se bodo zavzemali, da se bodo po samoupravni poti formirala namenska sredstva za organizacije dopustov in rekreacije delavcev v okviru delovnih organizacij in drugih dejavnosti. To seveda pomeni, da se je treba zavzemati za to, da delovne organizacije v svojem okviru ali na ravni več kolektivov ali na nivoju občine formirajo sklade sredstev ne samo za regresiranje prevoznih stroškov, temveč za regresiranje dopustov in rekreacijo delavcev in njihovih družinskih članov.

Pri regresiranju pa naj imajo prednost tisti zaposleni z nižjimi osebnimi dohodki in pa tisti, ki delajo na delovnih mestih, kjer je večji fizični napor. Dalje je tudi predlog, da sredstva, ki bi jih delovne organizacije odvajale za dopuste in rekreacijo, do nekega odstotka ne bi bila obdavčena.

Pri obravnavanju delovne dobe je kongres sprejel politično stališče o zmanjšanju delovne dobe kot pogoj za dosego pokojninske pravice, in to od 40 na 35 let za moške oziroma od 35 na 30 let za ženske. Pri tem vprašanju se je potrebno zavedati težav, ki bodo temu sledile, zaradi tega je bil tudi predlog, da se v najbližji prihodnosti to vprašanje osvetli z vsemi argumenti in stroški (ki so na kongresu bili pomanjkljivi).

Pri uresničevanju takšnega načela se moramo v sindikatih zavzemati za take sistemske rešitve v pokojninskem zavarovanju, ki bodo v skladu z našimi realnimi možnostmi. To seveda pomeni, da se je treba zavzemati za diferencirano skrajšanje delovne dobe najprej za tiste posamezne poklice in delovna mesta, pri katerih je skrajšanje delovne

Družbica

dobe zaradi značaja in teže dela posebno utemeljeno (npr. rudarji, livarji, kovači in drugi), kar seveda pomeni, da je v delovnih organizacijah najprej treba urediti za tiste poklice in delovna mesta, kjer delavci zaradi izčrpanosti ne morejo delati tako dolgo kot drugod.

Tega vprašanja, katerega posledice se bodo pokazale šele čez nekaj časa, ne bi smeli reševati brez konkretnih argumentov in podatkov, kajti v nobenem primeru ne bi smeli ogroziti socialnega položaja sedanjih in bodočih upokojencev, temveč stremeti po izboljšanju položaja le-teh prek revalorizacije pokojnin.

Omogočiti je treba vsem delovnim ljudem, da lahko gredo v pokoj tudi s skrajšano delovno dobo, če se za to odločijo. Njihove pokojnine pa morajo biti realne in v skladu z našimi ekonomskimi možnostmi. Pri tem bi bilo treba voditi tako politiko, da se gospodarstvo ne bi dodatno obremenjevalo s prispevki, temveč da bi ljudje čim dlje delali.

Za področje stanovanjskega gospodarstva in stanovanjskih razmer je sklep kongresa, ki obvezuje sindikalne organizacije, da v svojih delovnih organizacijah dosežejo programiranje reševanja stanovanjskih problemov delavcev z družbenimi sredstvi in maksimalno udeležbo lastnih sredstev stanovanjskih interesentov (kar seveda pomeni, da je treba voditi tako politiko, ki bo angžirala čim večje število interesentov, na drugi strani pa pravično razdeljevati družbena sredstva).

Za področje izobraževanja in kulture je bilo poudarjeno, da je treba preiti k novim družbeno-ekonomskim odnosom na podlagi sistema dohodka — postavila se je zahteva po učinkoviti racionalizaciji na področju izobraževanja in kulture. Zlasti v visokem šolstvu je bil dan poudarek izobraževanju odraslih — izredni študij in izobraževanje ob delu. Pri tem je treba poudariti naslednje sklepe: skladno s planiranjem družbeno-ekonomskega razvoja na vseh ravneh se kaže kot dolgoročna naloga in potreba po planiranju kadrov in izobraževanja in s tem

v zvezi planiranje ustrezne mreže vzgojnih in izobraževalnih ustanov.

Sindikati morajo v prihodnje vztrajati, da je potrebno zaostri zahtevo po strokovni izobrazbi pri tistih delavcih, ki nimajo izobrazbe, kakršno terja njihovo delovno mesto, da je vsako delovno mesto vedno odprto »za natečaj«. Kongres se je dalje tudi zavzel za spremembo tistih določil zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje, ki preprečujejo ali zavirajo formiranje izobraževalnih skupnosti po delovnem in proizvodnem načelu.

Na področju kulture se bodo sindikati zavzemali, da bi delovne organizacije v svojih samoupravnih aktih določile temeljna izhodišča njihove kulturne aktivnosti, da izoblikujejo program dela na tem področju in temu namenijo ustrezna sredstva, ki po sklepu kongresa ne bi smela biti obdavčena.

Pri obravnavi statuta je kongres potrdil predložena stališča, ki so bila potrjena tudi na konferenci slovenskih sindikatov in iz tega izhajajo naslednje naloge:

Republiški svet sindikatov do jeseni pripravi osnutek statuta Zveze sindikatov Slovenije v skladu z določbami ZSJ, da vse sindikalne organizacije v delovnih organizacijah in občinah prav tako v skladu z določbami zveznega statuta pripravijo svoja pravila kot notranje normativne dokumente o svoji organizaciji in aktivnosti.

Naloga nas, članov sindikata, sedaj je, da prek svojih vodstev in dogovorov s samoupravnimi organi ta vprašanja izvajamo v življenje.

Res je, da nisem napisal vsega, ker je to nemogoče, izvlekel sem le zaključke, kateri nam naj služijo za nadaljnjo enotnost in delo.

Kot delavci in člani sindikata se moramo zavedati, da je prav delavski razred najbolj poklican za reševanje posameznih vprašanj s katerega koli od navedenih področij, kajti vsa nadgradnja naše družbe se lahko zadovoljivo razvija le ob skladnem sodelovanju tistih, ki sredstva ustvarjajo, in tistih, ki jih uporabljajo, pri čemer pa je treba nenehno

Naš odnos do strojev in naprav

Osnovna sredstva — stroji, strojne naprave, stavbe, skladišča, prometna sredstva in komunikacijske poti — vse to je poleg človeka osnovni kapital vsake delovne organizacije. Od tega kapitala in od smotrnosti izkoriščanja vseh sredstev za proizvodnjo je odvisna učinkovitost gospodarjenja sleherni gospodarske organizacije. V pričujočem sestavku bi se želel dotakniti le enega izmed neštetihi činiteljev, ki vplivajo na končni rezultat in uspeh gospodarjenja v naši delovni skupnosti — to je odnosa naših sodelavcev-proizvajalcev do osnovnih sredstev, strojev in strojnih naprav.

Gospodarska in družbena reforma se je v treh letih svojega delovanja že precej globoko vtrstila v našo miselnost ter v marsičem spremenila naše pojmovanje. Če je že drugje nismo čutili, jo je bilo čutiti pri naših osebnih dohodkih, ki so poleg težav za plasiranje naših izdelkov bili odraz naših notranjih slabosti.

V letošnjem letu se je gospodarska situacija za našo vejo industrije pričela postopno izboljševati, tako da prihajamo iz krize v postopno normaliziranje naše proizvodnje. Z naročili smo razmeroma zadovoljivo zasedeni in rezultati poslovanja bi lahko bili znatno boljši, če bi izmed neštetihi slabosti, ki jih imamo, med drugim tudi izboljšali svoj odnos do osnovnih sredstev — sredstev za proizvodnjo.

Naj navedem le nekaj karakterističnih primerov iz našega vsakodnevnega dela. Žerjavi, ki so osnovne naprave za manipulacijo naših proizvodov med proizvodnim postopkom, se neodgovorno uporabljajo, preobremenjujejo ter malomarno čistijo in negujejo. Tak način uporabe ima za posledico predčasno uničevanje njihovih sestavnih delov, nepredvidene zastoje v proizvodnji in nenormalno visoke stroške vzdrževanja. V valjarni npr. se je zaradi malomarnosti žerjavovodij v letošnjih šestih mesecih potrgalo že čez 1200 m jeklenih žičnih vrvi. Taka količina bi pri normalnem delu zadoštovala za tri leta. Vzrok okvar je predvsem malomaren odnos žerjavovodij pri manipulaciji z žerjavi. Končna stikala, katerih namen je izklop žerjava v sili, se uporabljajo kot normalne naprave za upravljanje žerjava. Seveda je taka uporaba končnega stikala obsojena na predčasno uničenje, kajti ta stikala so grajena le za občasno funkcijo. Drugi vzrok okvar na žerjavih je dvigovanje težjih bremen, kot jih s posameznim žerjavom lahko prenašamo. Konkreten primer — v čistilnici ingotov so s 1000-kg logramskim konzolnim žerjavom dvigali

zvrhan voz ingotov. Posledica je bila utrganje jeklene vrvi ter izkrivljenje in uničenje konzole žerjava.

Razen navedenega so pogoste okvare žerjavov zaradi njihove zanemarjenosti. Kljub pravilniku o ukrepih HTV pri delu z žerjavi upravljavci žerjavov ne izpolnjujejo predpisanih dolžnosti, predvsem kar se tiče dnevnega čiščenja in nege žerjavov. Z žerjavi se samo vozi, ko se pa na njihovih elementih nabere že toliko prahu in umazanije, da povzroči okvaro in zastoj, se pokliče službo vzdrževanja, ki mora nastalo okvaro odstraniti in tudi očistiti vso umazanijo.

Nič boljše stanje ni pri drugih napravah in agregatih. Topilniški agregati obratujejo s polnimi zmogljivostmi, kar je tudi zaželeno, vendar se tudi tu pojavlja slepota za red in pa malomaren odnos do tako važnih in ključnih agregatov. Nešteto primerov dokazuje, da je temu tako, naj jih navedem samo nekaj. Pri zalaganju peči padajo vložek in dodatki mimo agregata in se kopičijo na njegovih pogonskih elementih. Tako kopičenje ima za posledico uničenje zobnikov sklopke vodil in drugih elementov. V primerih slabe ali odkrhanne obzidave se peči forsirajo do take meje, da se delno ali popolnoma uničijo kadi in ostala oprema. Z orodjem — topilniškim — se ravna skrajno neodgovorno, po uporabi se ga odmetava, kot da se ga nikoli ne bo več rabilo.

V livarni se kljub kritičnemu stanju glede pomanjkanja naročil naprave ne negujejo, da bi bile sposobne dajati vsaj tisto proizvodnjo, za katero naročila obstajajo. Imamo moderno in sodobno pripravo peska, ki je sicer na žalost še vedno brez obveznega odpraševanja, vendar se že pri tej napravi pojavljajo okvare, ki izvirajo iz nepravilnega odnosa ljudi, ki na njih delajo. Transportni trakovi, elektromotorji in valjčnice ter ostali elementi pogona se kopajo v livarskem pesku. Oblikovalni stroji so tako zadelani s peskom, da ga je pri vršenju popravila treba dobesedno klesati s strojev. Seveda se pri takem stanju ne smemo čuditi, da precizna avtomatika odpove in povzroča nepotrebne zastoje.

V kovačnici se pojavljajo prepogoste okvare na ogrevalnih pečeh, ki so posledica neodgovorne manipulacije z vozovi in vrati peči. Pri na novo obzidani in obnovljeni peči se voz zapelje v peč do krajne lege in pusti pogon voza vključen, tako da ta poruši zadnjo steno peči in izskoči iz svoje normalne lege. Vrata na pečeh služijo kot posnemalci škaj z vozov, pri čemer se uničujejo pogoni vozov in konstrukcija vrat. Težki odkovki se prenašajo z žerjavi ob uporabi neustreznega orodja, tako da ti padajo na tla, uničujejo tlak ter prekrivne plošče. Tesnila na parnih kladivih se ne menjavajo pravočasno in ne zategujejo, kar povzroča izgube pri energiji pare in predčasno uničenje ostalih elementov. Stiskalnice in črpalne naprave se ne čistijo, tako da povzročajo škaje ter ostala nečistoča redne zastoje in uničenja.

V valjarni se kljub vpeljanemu dnevni čiščenja stanje na strojnih napravah ni bistveno izboljšalo. Naprave same ostanejo v večini primerov zatrpene z nečistočo, počistijo — pometajo se le najbolj na oko vidni prostori, medtem ko se v prostorih pod pro-

go, kjer je jedro pogonov in naprav, ne napravi nič. Posledica tega je pogosto preplavljanje z vodo celotnega spodnjega stroja, ker sloj škaj zavira normalen odtok vode. Tudi valjarska mehanizacija se izkorišča za delovne postopke, za katere ni predvidena. Npr. prečni transporterji se vključujejo predčasno, ko valjanec še ni zapustil valjarskega ogrodja, kar seveda povzroča lome transportnih verig in celo ležajev z njihovimi temelji. Na brusilnih strojih v čistilnici gredic se s prekomernimi pritiski uničujejo celotne naprave, na katerih je tudi zaradi slabega čiščenja in nege strojev največ okvar.

V mehanski obdelovalnici nastaja nešteto okvar in zastojev zaradi malomarnosti posameznikov, ki na strojih delajo. Veliko je primerov, da stroj obratuje, medtem ko tistega, ki ga upravlja, ni pri stroju. Posledica takega ravnanja je, da rezilno orodje zadeva v vpenjalne plošče ali druge elemente in s tem povzroča nepotrebne lome celotnega stroja.

Tudi nečistoča botruje prenekaterim okvaram in zaribanju vodil ter ostalih vrtljivih delov.

Lahko bi naštel še več primerov slabega odnosa do strojev in naprav, ki se poleg navedenih pojavljajo tudi v vzmetarni, jeklovleku, strojnem remontu, kalilnici, špediciji in v ostalih obratih ter oddelkih v našem podjetju. Ker delam na področju vzdrževanja strojev, so mi ti primeri znani ter jih lahko dokumentiram. Razen navedenih pa se zaradi slabega odnosa do osnovnih sredstev predčasno uničujejo tudi stavbe, cestišča in elektro naprave ter energetske instalacije.

Vsekakor bo potrebno pognati splošno akcijo z namenom, da se zmanjšajo stroški vzdrževanja, predvsem tisti, ki so posledica nepravilnega odnosa do strojev in strojnih naprav. Pri tej akciji lahko pomemben delež prispeva sleherni aktivni član našega kolektiva.

Naj v ilustracijo navedem, da stroški strojnega vzdrževanja iz meseca v mesec naraščajo in so v mesecu juniju že dosegli 86 milijonov starih dinarjev. To pa pomeni, da takih stroškov v bodoče ne bomo mogli brez posledic prenašati, kajti navedena vsota predstavlja vedno večji odstotek v naših celotnih stroških proizvodnje in zmanjšuje dohodek podjetja, prav tako pa tudi osebni dohodek.

Namen tega članka naj bi bil, da prek našega lista opozori vse sodelavce v našem kolektivu na enega od pomembnih činiteljev, ki vpliva na formiranje dohodka podjetja in s tem tudi na višino osebnega dohodka slehernega sodelavca.

Herman Lesjak

HUMOR

Hora legalis

— Kaj pa je to »hora legalis«?

— Ne vem. Mogoče tista ura, ko gremo zvečer z doma: oče po svoje in jaz po svoje.

Podobnost

— Kakšna je podobnost med zdravnikom in dežnikom?

— Prvega in drugega se spomniš le takrat, kadar ga potrebuješ.

opozarjati na pravilnost in smotrnost trošenja sredstev.

Bolj kot do sedaj bomo morali razviti čut odgovornosti na katerem koli področju, večkrat bo potrebno odkrito spregovoriti o slabostih, ki se porajajo, in tudi odgovoriti, kdo je zanje odgovoren.

Občinski sindikalni svet bo v avgustu in septembru organiziral razgovore po kolektivih, s katerimi želi seznaniti večino članstva s sklepi in resolucijami VI. kongresa ZSJ.

Miha Ošlak

Direktor Gregor Klančnik

Z OBISKA ŠVEDSKE

Z namenom širjenja poslovnih vezi sva z direktorjem prodaje Cimermanom v drugi polovici junija obiskala Švedsko.

Že ob prihodu na novo letališče Stockholm Orlanda, ki je 40 km severno od švedskega glavnega mesta, sva lahko opazila, kaj pomeni za gospodarstvo te države jeklo. V enostavno montažno zgrajeni letališčni zgradbi so na vidnem mestu postavljene reklamne plošče vseh železarn od Sandvikna, Fagerste, Uddeholma do Boforsa in drugih. Kovčki, ki na tem svetovnem letališču skoraj v neprekinjenem toku pritekajo v zgradbeni prostor in jih lastniki brez vsake kontrole pobirajo, potujejo na nerjavečem jeklenem tekočem traku, na ohišju katerega na več mestih in v raznih jezikih piše:

Your baggage will arrive on this Sandvik steel land conveyor.

Izkoristi se torej vsaka priložnost za uspešno reklamo. Tržno gospodarstvo bo tudi nas prisililo na take prijeme.

Na Švedskem sva obiskala naslednje firme:

Sandviken

Sandvikens Jernverks Aktienbolag ali jeklarna Sandviken je največji švedski proizvajalec plemenitih jekel. Matična tovarna je v Sandviknu na Švedskem, v svetu pa ima koncern 40 sestrskih proizvodnih in trgovskih firm. Skupaj zaposluje 15.000 ljudi, od tega na Švedskem 10.000. Je proizvajalec plemenitih jekel in trde kovine s široko razvito predelavo. Velja načelo: visoka kvaliteta — integracija predelave — neposredni kontakt s potrošniki. Sandvik ima v programu predvsem nerjaveča in orodna jekla, valjana, kovana, stiskana in hladno predelana v paličasta jekla, cevi in trakove. Je svetovni pojem, saj so izdelki tega podjetja vgrajeni v objekte in v uporabi na suhem, na morju, pod zemljo, pod morjem, v zraku in vesolju.

Predvidevano je, da se z britvicami Sandvik dnevno brije 100 milijonov ljudi. Pri tem je interesanten vzpon letne prodaje. Pred desetimi leti je znašala 300 milij. Škr., leta 1967 pa 960 milij. Škr. Izvažajo na vse konce in kontinente sveta. Prodaja na inozemska tržišča je lani znašala 800 milij. Škr., kar pomeni 82 %. Težko je zvedeti, kakšna tonaža blaga je zadostna za tako obsežno prodajo, jasno pa je, da je ta relativno zelo majhna, saj plasirajo le visoko vredna predelana jekla in trdo kovino, med drugim za reaktorje, reaktivne motorje in rakete. Poleg vodilne vloge na področju trdokovinskega orodja so največji proizvajalec sveta v rudarskih svedrih, ki jih v partnerstvu z Atlas Copco plasirajo po celem svetu.

Coromant — ime je naši delovni skupnosti dobro poznano kot svetovni pojem na področju rudarskih trdokovinskih svedrov in na območju ekonomske mehanske obdelave kovin.

Potem ko so v Sandviknu spoznali, da se brzorezno jeklo ne bo moglo pri obdelavi upirati nastopu trde kovine iz wolframovih in drugih karbidov žlahtnih kovin, so v svoj program vključili proizvodnjo trde ko-

vine. Odločitev je bila dokončna 1953. leta. Leto pozneje je v novozgrajeni tovarni Coromant stekla proizvodnja. Kljub temu da so pri gradnji računali na razvoj in kapacitete zgradili 2-krat preko predvidenih potreb, so v kratkem morali tovarno razširiti. Od 16.000 m² so prešli na 32.000 m² in nato na 42.000 m², proizvodnja pa se je povečevala z izredno dinamiko — vsaka tri leta je bila 2-krat večja, plan za naslednja štiri leta pa zopet predvideva podvojitev.

Coromant ima sedaj okrog 400 milij. Škr. (1 milijardo N din) letne realizacije. Deli se na predelavo rude do končno izdelanih trdokovinskih ploščic, ki je v Stockholmu, izdelavo trdokovinskega orodja, ki je v Ginu, in izdelavo orodja, raziskave in skladiščenje ploščic in orodja v Sandviknu.

Tovarna v Stockholmu, kjer izdelujejo trdokovinske plošče, ima zaposlenih 800 ljudi, od tega v razvoju 200. Trdo kovino izdelujejo iz rud, ki jih v glavnem uvažajo iz Kanade. Imajo kompletni proces, od kemičnega do mehanskega in metalurškega dela. Po pridobivanju karbide ločijo in kombinirajo v wolfram titanove WTiC in tantal niobijeve TaNGC, za formiranje trde kovine pa uporabljajo normalno kot vezivo kobalt. V stiskalnicah oblikovane trdokovinske ploščice še sintrajo in jim z brušenjem dajo končno obliko.

Pri ogledu procesa sva ugotovila, da razpolagajo z zelo moderno opremo, zlasti za mehansko obdelavo ploščic in drugih orodij. Poleg ploščic za mehanske in rudarske svedre izdelujejo razne vrste specialnih orodij:

- specialne puše za valje za valjanje jekla,
- tesnilne obročke za črpalke,
- votlice za vlečenje kovin,
- merilna pomagala itd.

V razvojnem oddelku Sandviken neprestano razvijajo oblike rezalnih ploščic. Do-

kazali so nam, da se je nekdanja za obdelavo jeklenega valja $\varnothing 100 \times 500$ potrebovalo 105, sedaj pa 1,7 min. Celotna študija — kar vsa ustvarjalna prizadevnost je vedno usmerjena na znižanje stroškov obdelave. Sprememba rezanja zahteva spremembo držal in strojev. Cilj je dosežen, če je cena obdelave nižja. Ta se z razvojem orodij stvarno znižuje. Od spajkanja ploščic so prešli na enostavno z vijaki in klini pritrjene ploščice — wendeplate — obračalne ploščice, trikotne in kvadratne oblike. Osnovna prednost teh je, da so pripravljene tako, da jih v uporabi ni več treba brusiti. Uporabljajo se na vseh straneh, po izrabi pa zamenjajo z novimi. To pomeni, da orodjarna izgubi na svojem pomenu. V praksi se vendar dogaja, da obrabljenih ploščic ne zavržejo, temveč jih spajkajo in brusijo ter uporabljajo za struženje po dosednji metodi ter jim s tem podaljšujejo življenje. Ker je dokazano, da je obdelava z obračalnimi ploščami cenejša, se z dodatnim uporabljanjem ploščic koristnost še poveča.

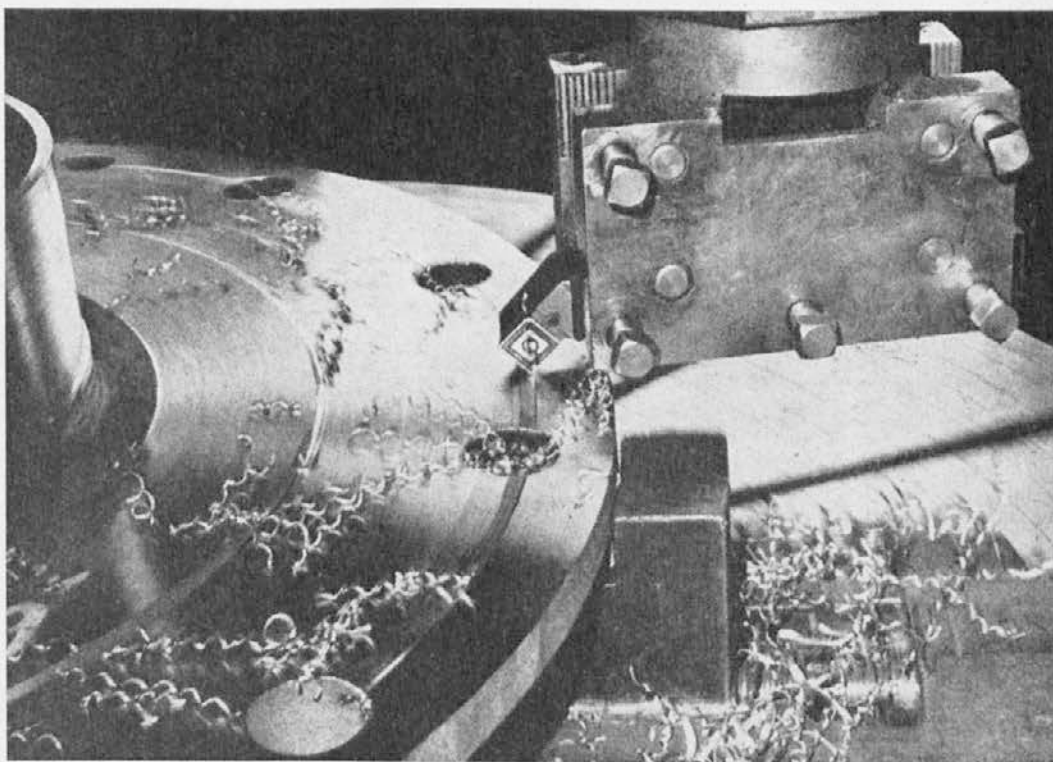
Posebno novost so razvili tudi na področju rezkalnih glav. Tudi te se odslej uporabljajo le z mehansko pritrjenimi ploščicami. Zanimivost mehanske obdelave so ejektorski svedri. To so votli svedri z glavo z vložnimi spajkanimi trdokovinskimi ploščicami, ki delajo na principu ejektorskega podpritiska v cevi, ki izsrkava hladilno tekočino z ostružki vred. Ejektorski svedri imajo dimenzije od 20 do 60 $\varnothing$.

Zanimalo naju je, če so taki svedri uporabni za 12% Mn litino. Odgovorili so nama, da so, in nama iz načrta Landsverk dokazali, da tam gosenice vrtačo z ejektorji.

Ejektorski svedri pod 20 $\varnothing$ niso razviti, v preizkušnji pa so za vrtanje nad 60 $\varnothing$, tako da se prevrtana luknja širi z držali, obračalcem in ploščicami.

Strokovnjaki pri Coromantu trdijo, da gre razvoj orodij prehitro in da mu razvoj jakosti strojev ne sledi.

V odlično urejenem skladišču v Sandviknu sva zvedela, da imajo na zalogi 827

Obdelava z obračalnimi trdokovinskimi ploščami

ploščic raznih oblik, analiza pa kaže, da 20 vrst zavzema 36,4 % celotnega odvzema. Z upoštevanjem orodij imajo v skladišču blizu 20.000 raznih izdelkov. Da bi hitro in točno postregli svojim odjemalcem po celem svetu, jim pomagajo elektronski računalniki.

Tehnologija in napredovanje obdelave s trdo kovino je strokovnim delavcem mehanske obdelovalnice precej dobro poznana, potrebno pa bo še bolj zasledovati svetovne dosežke tudi na tem področju.

Sodelava Sandvik — Atlas Copco je tudi na področju razvoja. Ogledala sva si rudnik železne rude blizu Sandvikna, kjer se v globinah preko 400 m praktično preizkušajo coromant svedri, naprave in metode odkopavanja. Rudnik ima na površini obrat za drobljenje, separacijo in obogatitev železne rude. Lahko nakopljejo blizu 100.000 t rude in jalovine. V rudniku imajo montiran kovaški stroj za varjenje votlo svedrnega jekla. Konca palice se potem, ko se premažeta z boraksom, vpneti med spirale z indukcijskim gretjem v čeljusti stroja. Po vključitvi elektrike se stično mesto ogreje, varjenje pa izvrši s pritiskom 60—100 atm. Presek po varjenju ostane nespremenjen. Postopek bi bil interesanten tudi za nas.

V Sandviknu sva imela priložnost na hitro videti tudi obrate železarn. Kar mi je pri tem posebno vzbudilo pozornost, je moderno, na novo urejen poseben obrat za čiščenje gredic. Deset centro maskinov stoji v vrsti. Stroji so opremljeni z avtomatskim dodajanjem in zlaganjem. Grede čistijo z vseh štirih strani. Skladišča gotovega blaga imajo vzorno urejena — sposobni so v zelo kratkem času postreči

s svojimi izdelki — le večja naročila imajo daljši dobavni rok. Posebno dobre so nerjaveče in visoko odporne cevi. Izdelujejo jih v novem, moderno opremljenem obratu z laewy stiskalnicami.

HIAB — Hudiksvall

Hiab je strojna tovarna nakladalnih naprav za tovorne avtomobile, ladje in druga transportna sredstva. Osnovana je bila 1945. leta, od leta 1953 pa je vključena na svetovnem tržišču. Interesantna je informacija, zakaj je prišlo do osnovanja te proizvodnje. V Hudiksvallu je proizvodnja smuči. Za lepljenje so rabili hidravlično stiskanje. Z razvojem izdelave hidravličnih cilindrov je sledila proizvodnja hidravličnih dvigal.

Hiab sedaj zaposluje 1200 ljudi, od tega v tovarni Hudiksvall 800, ostali pa so v trgovski mreži in servisih. Letno izdela 5000 do 7000 dvigal v petih variantah — 173, 174, 177, 193 in 293. Ker je cena dvigala okrog 100.000 Škr., sledi, da letna realizacija z uslugami vred znaša 80 milij. Škr. ali okrog 200 milij. N din. V teh podatkih je torej večja produktivnost proti naši mehanski obdelovalnici očitna, zlasti če upoštevamo, da 70 % proizvodnje izvozijo. Na evropskem tržišču se je Hiab usidral v ZRN, Avstriji, Franciji, manj pa v vzhodnih državah. Na vzhod so skupaj prodali okrog 75.000 dvigal. Do sedaj so največ dvigal prodali na Madžarsko, okrog 200. Zaradi lastne proizvodnje pa ne prodrejo v SSSR in ČSSR. Zelo so uspešni v Kanadi, ZDA, Avstraliji in Novi Zelandiji.

Na jugoslovanskem tržišču so imeli le polovičen uspeh. Menijo, da krivda leži v

zastopstvu. Zastopa jih »Industrija-import«, Beograd. Do sedaj so, kljub temu da so na Švedskem šolali okrog 30 predstavnikov omenjene firme, plasirali le okrog 30 dvigal. Po izjavah, ki so jih dobili iz Beograda, je JLA preizkusila več dvigal, ki ji baje popolnoma ustrezajo, in se odločila za HIAB. Vodstvo v Hudiksvallu je prepričano v znatno večje potrebe pri nas, pri tem pa se zaveda konkurence iz drugih držav. Na Švedskem jim zunanja konkurenca ne vpliva na prodajo.

Tovarna Hiab je na novo zgrajena, sestoji pa iz dveh proizvodnih lop in odprtih skladišč. Ves prostor je asfaltiran, material pa skladiščijo na posebnih stojalih in paletah. Že iz tega skladiščenja se vidi, da je v vložnem materialu največ pločevine in cevi. Pločevina se reže, upogiba in z električnim varjenjem oblikuje v sestavne dele dvigal. Varjenih delov ne normalizirajo. Od mehanske obdelave je zahtevnejša operacija honanje hidravličnih cilindrov. Po montaži jeklenih sestavin dvigalo v posebni komori prebrizgajo in z barvo korozijsko zaščitijo. Sledi še montaža dovodnih gumijastih cevi, nakar se dvigalo dopremi na skladišče gotovega blaga ali neposredno odpremi naročniku.

Na zalogi je bilo videti veliko število dvigal, pridno pa so tudi embalirali in odpremljali. Dvigala po Evropi pošiljajo sestavljena s kamioni, v prekomorske države pa delno razstavljena. V sedanjih tipih dvigal je jeklene litine relativno malo, več je bo v novih tipih, kjer bo del varjene konstrukcije zamenjala jeklolitina.

Vodja nabave nam je za 1967. leto dal naslednje podatke vložka:

— jeklolitine	710.000 Škr.
— sferolitine	1.780.000 Škr.
— pločevine	2.960.000 Škr.
— kovanih delov	110.000 Škr.

Podatkov za cevi ni dal, vidi pa se, da glavni del troši pločevina, znaten pa tudi sferolitine. Ta podatek je važen, ker je od njega odvisna konstrukcija posla.

Predstavnikom Hiaba sem izjavil, da naša železarna in »Metalka« do sedaj še nista izvršili nobene analize tržišča, zato ne razpolagata z verjetnostjo plasmaja Hiabovih dvigal. Po pregledu delavnice lahko konstatiramo, da bi proizvodnja teh dvigal bila zlasti v sklopu železarn Jesenice, Ravne in Store zaželen. Razen hidravlike osvojitev sestavnih delov ne bi bila večji problem.

Razgovore smo vodili o naslednjih predstavkah:

1. Železarna Ravne prevzame montažo in postopoma izdelavo posameznih delov dvigal.

2. Posel bi se odvijal v kooperacijski obliki. Ravne bi dobavljale obdelano jeklolitino in morda sferolitino, Hiab pa razstavljena dvigala.

3. Ravne bi vršile montažo dvigal, »Metalka« pa prodajo na domačem in zunanjih trgih. Propaganda prodaje dvigal naj bi bila dosežena že letos.

4. Letos naj se predpostavlja možnost prodaje 60 dvigal. Vse sestavne dele za ta dvigala bi dobavil Hiab, Ravne bi izvršile montažo. Leta 1969 naj bi prodaja zajela 250 dvigal. Del sestavnih delov bi naša železarna izdelala sama, kar bi zmanjšalo carino.

Nakladanje lesa
z dvigalom Hiab

5. Hiab naj bi prek Raven oskrboval jugoslovansko tržišče z vsemi vrstami svojih dvigal.

O ceni blaga obojestranskega prometa zaenkrat nismo govorili. Iz že podanih podatkov se vidi, da Hiab dosega poprečno ceno okrog 11,5 Škr. na kg dvigal, kar je blizu 28 N din. Končna cena bo morala biti odločilna tudi pri ceni jeklolitine in morebitnih drugih materialov, ki bi jih dobavljale Ravne Hiabu.

Pred obiskom sem sklepal, da bodo dvigala Hiaba naš zelo interesanten posel, sedaj sem mišljenje malo spremenil, in to iz naslednjih razlogov:

1. Večji del vložnega materiala ni iz programa Železarne Ravne.

2. Hiabova dvigala so težka od 800 do 1300 kg, zato za lažja vozila niso prikladna.

3. Ta dvigala so sicer zelo splošno uporabna:

- za nakladanje in razkladanje transportnih sredstev,
- za pomoč pri gradnji,
- za rudarstvo itd.,

zato so relativno draga.

4. Hiab ne želi oddati licence, želi le najti pot za prodajo svojega dela — proizvodnje.

Iz povedanega pa še ne sledi, da je bila misel za vključitev v kombinacijo Hiab napačna. Predvsem gledano z aspekta združenih jeklarn je posel sigurno interesanten, odvisen pa je od prodaje, zato je potrebno:

- izvršiti raziskavo potreb — važna sta JLA in gozdarstvo,
- povezati se s FAP in eventualno s TAM zaradi enotne reklame,
- preštudirati najboljšo konstrukcijo kooperacije (carina),
- obdelati cene medsebojnega prometa,
- ugotoviti možnost odobritve kooperacijskega posla.

Hladna predelava v železarni Munfors

Gornje je treba izvršiti do srede avgusta, ko nas bo obiskal direktor Hiaba Ahlbäck na Ravnah. Ob tej priložnosti naj bi se dosle vse osnove za morebitno sklenitev pogodbe. Hiab mora do obiska direktorja na Ravnah sprejeti odločitev o preusmeritvi oskrbovanja z obdelano jeklolitino na Ravne.

Med pogovori bo važna tudi dokumentacija in praksa naših ljudi na Švedskem. Vodstvo sklopa mehansko predelovalnih obratov ima prospekte, iz katerih so razvidne konstrukcije in funkcije dvigal. Iz

teh se vidi, da ima Hiab močan konstrukcijski biro, ki svoje izdelke stalno izpopolnjuje.

Pri pripravljalnih delih (raziskava tržišča) bo morala sodelovati tudi »Metalka«, ki je posel odkrila. Že prvi stiki z interesi so pokazali, da je zanimanje za ta izdelek zelo veliko in dejstvo, da jim izvedba Hiab ustreza.

Söderfors Bruk

Ta jeklarna je naši železarni dobro poznana. Je v koncernu Stora Kopparberg, ki ima največjo proizvodnjo jekla na Švedskem. Potem ko je bila v ta sklop priključena tudi jeklarna Wikmanshitan, je postal ta koncern tudi na področju plemenitih, predvsem brzoreznih jekel pomemben. Izvršili so delitev programa. V Borlänge se vrši predvaljanje, Söderfors izdeluje paličasto, okroglo in toplo valjane trakove, Vikmanshitan ploščate in kvadratne materiale brzoreznih in drugih orodnih jekel. S tako delitvijo programa in dodatno vključenimi izmenami računajo na dvojno proizvodnjo.

V tovarni sta naju sprejela direktor Erik Berg in direktor prodaje Westberg. Pri ogledu tovarne sva ugotovila dodatno razširitev in urejenost adjustaže in hladne predelave valjarne paličastega jekla. Posebna atrakcija je novo zgrajeno skladišče gotovega blaga. To je montažna betonska stavba s stojali, visokimi okrog 7–8 m. Jeklene palice uskladišijo po sistemu, ki je nam že poznan od Falka, z žerjavom, katerega nakladalne vilice se vozijo med policami. Z nakladanjem v višino je ekonomsko izkoriščen prostor, dosežen pa tudi velik pregled.

Proizvodnja Söderforsa je relativno majhna. 1967. leta je znašala v valjarni okrog 10.000 t paličastega jekla, od tega 3000 t brzoreznega jekla.

Moderna stanovanja v Hagforsu

V upravi železarne smo nadaljevali 5. septembra 1967 na Ravnah pričete razgovore o morebitnem sodelovanju. Na podlagi od komercialne danih podatkov sem izjavil, da celotna potreba po brzoreznem jeklu v Jugoslaviji znaša okrog 1700 t letno. Kot edini proizvajalec nismo sposobni celotne potrošnje pokriti niti po količini, še manj pa po asortimanu. Uvoz bo zato v vsakem primeru; naša je naloga, da je ta čimbolj usklajen z domačo proizvodnjo, zato se v konstrukciji sodelave z našo železarno želi doseči večji učinek pri oskrbovanju jugoslovanskih kupcev brzoreznega jekla. Ob kompletiranju našega asortimana bi morali stremeti po tem, da se vsaj ena od zadnjih proizvodnih operacij izvrši na Ravnah. Izjavil sem, da obstaja možnost uvoza do 500 t brzoreznega jekla prek naše železarne, in to v obliki gredic — paličastega ploščatega jekla od 5,5 do 8 Ø. Inozemski partner, ki bo vključen v železarno Ravne, naj bi imel prednost, da bo pod konkurenčnimi pogoji posel sigurno dobil, kot protiuslugo pa bo moral nuditi tehnično pomoč pri uvajanju proizvodnje brzoreznega jekla na Ravnah.

Direktor Berg je izjavil, da je Söderfors, ki zastopa tudi Vikmanshite, pripravljen skleniti pogodbo o sodelovanju z nami. Potek posla si predstavljajo tako, da bodo del materiala dobavljali v končno hladno valjanih trakovih v obdelanem stanju, del kot polizdelek, ki bi se predelal na Ravnah.

Po teh razgovorih je naša železarna dolžna poleg potrditve dogovora zahtevati konkurenčne ponudbe za dobave. Vlečenje in ostala hladna predelava žice naj bi se vršila na Ravnah, predelava hladno valjanih trakov pa potem, ko bo urejeno valjanje. Söderfors bi železarni Ravne tehnično pomagal pri uvajanju hladnega valjanja in vlečenja s predgretjem v tekočem svincu.

Spisek naprav s cenami in opis postopka so nam že dali na razpolago. Na Ravnah bo napravo urediti tako, da bi predgretje sočasno služilo za hladno valjanje in vlečenje brzoreznega jekla.

Morgardshammar je firma, ki je izdelala in nam dobavila srednjo in lahko progo nove valjarne. Sprejel naju je v odsotnosti direktorja in disponenta Warolla tehn. direktor Larsen. Kljub prosti soboti je uspel sklicati sestanek s tehničnimi sodelavci, ki so morali pri razgovorih sodelovati.

Razgovori so zajeli:

1. probleme na naši lahki progi,
2. dodatno ogrodje za valjanje do 5,5 Ø,

3. dodatno ogrodje za sočasno valjanje na srednji in lahki progi,
4. prakso za naše delavce,
5. prodajo naših izdelkov.

Kot skoraj v vseh švedskih tovarnah so tudi pri Morgardshammaru nastopili letni dopust. Po povratku bodo obdelovali našo zahtevo in nam dali ponudbo, za jeklolitino pa vprašanja. Ta tovarna je velik potrošnik jeklene litine in to za drobilce in valjavsko opremo.

Od Larsna sva zvedela, da Morgardshammar sedaj dobro uspeva — imajo angažirane obrate, valjarne pa imajo prodane tudi v ZDA.

Uddeholm

Ta koncern sva obiskala na posebno željo komercialnega direktorja g. Holmströma. Zglasila sva se le v upravi. Ker je bila nedelja, tovarne pa so poleg tega že nastopile dopust, nisva imela priložnosti obiskati najbližje železarne tega koncerna Hagfors.

Pogovori so zajeli:

1. ostanek dogovorjenih dobav votlo svedranega jekla,
2. morebitno sodelovanje v izmenjavi izdelkov v obliki dobav polizdelev nerjavečih orodnih jekel Uddeholma,
3. prakso za naše valjavce v Hagforsu.

K 1. točki sem izjavil, da bomo dogovor izvršili in da smo že zaprosili za odobritev kontingenta uvoza, ki bo zajel celotne dobave.

Druga točka — izgledov, da bi Uddeholm jemal material z Raven, ni veliko. Jeklolitino izdeluje sam, rudarske svedre mora po dogovoru jemati od Fagerste, preorientacija na naše kovane valje pa naleti pri tehnikih na prevelik odpor.

Dogovor: Uddeholm bo posredoval načrte, po katerih naj bi izdelali nekaj valjev za hladno valjanje in jih poslali na poskusno valjanje. Če bi pri tem uspeli, nam jih bodo odkupili. Ravne bodo pripravile vprašanje, kateri polizdelek bi v bodoče zaradi kompletiranja asortimana nabavljali morda od Uddeholma.

Hagfors bi po svojih napravah in proizvodnji ustrezal kot mesto prakse za naše valjavce. Morgardshammar ne more oskrbeti prakse v tej železarni. Holmström je izjavil, da je sprejetje na prakso težavno, ker imajo v zvezi z uskladitvijo programa z železarno Fagersta ali racionalizacijo proizvodnje sami težke probleme z ljudmi. Odobritev prakse je stvar tehnikov. Holm-

ström upa, da bo ta uspela zlasti zaradi tega, ker je g. Eckman udeležen v obeh podjetjih, Morgardshammaru in Uddeholmu. Obisk g. Holmströma lahko pričakujemo na Ravnah septembra letos.

V zvezi s predvideno združitvijo železarn Jesenic, Raven in Štor sem se zanimal za organizacijo Uddeholma, ki poleg lesnega kompleksa zajema pet železarn. Celotna uprava je v Uddeholmu, kjer je v nabavi, prodaji in tehnični službi zaposlenih 480 ljudi. Vodi jo generalni direktor, ki ima v sestavi tehničnega direktorja, direktorja prodaje, direktorja nabave in finančnega direktorja. Celotno obračunsko službo vrši posebno v okviru Uddeholma osnovano podjetje. Koncentracija računovodstva je znatno zmanjšala število zaposlenih pri tej dejavnosti. Prodaja je koncentrirana za vse železarne — Hagfors, Storfors, Nykropo, Munkfors in Degefors v Uddeholmu. Imajo le manjše izjeme, da npr. eden od te prodajne organizacije za jeklolitino sedi v Hagforsu, za izdelke iz nerjaveče pločevine pa v Degeforsu.

Po mišljenju Holmströma je vsaka druga dvotirna rešitev neučinkovita in škodljiva. Le iz enega mesta je možno odrejati in obvladati roke dobav. Važni so partnerski odnosi.

Uddeholm ima široko lastno prodajno mrežo. Samo v Stockholmu ima predstavništvo 70 zaposlenih, prodajo pa vrši le na odmerjenih področjih Švedske. Pri zastopniških firmah za Uddeholm, kot je izjavil Holmström, ni važno, katera je, temveč kdo v njej dela. Tako npr. Tehno-union zastopa Uddeholm, zato ker so z delom Kambičeve zadovoljni.

Integracija je zajela tudi tako velik koncern, kot je Uddeholm. Izpeljana je s pogodbo, po kateri je Uddeholm opustil izdelavo trde kovine, votlo svedranega jekla in rudarskih svedrov, Fagersta pa nerjavečega jekla. Ta racionalizacija proizvodnje bo povzročila premike ljudi na druga področja, del jih bo moral zapustiti koncern.

Atlas Copco

V smislu dogovora z direktorjem nabave g. Alvarom Ernströmom, ki nas je 18. junija skupaj z g. Personom obiskal na Ravnah, sem se povezal pri Atlas Copco z direktorjem Lindbergom. Ponovno sem načel problem sodelave na področju pnevmatskih strojev in naprav. G. Lindberg je mišljenja, da pogoji za tako sodelovanje obstajajo, predvsem pa so odvisni od tega, kako bo naša železarna vstopila v nakazani posel dobave jeklene litine. To je torej naša preizkušnja, zato bi morali pri prvih dobavah posvetiti posebno pozornost Atlas Copcu. Ta svetovno znana firma je pripravljena pri nas kupovati do 1500 t jeklenih ulitkov letno, kar bi dalo zadosti pogojev za sklenitev kooperacijske pogodbe na področju proizvodnje pnevmatskih strojev.

G. Lindberg predvideva oktobra letos obisk Jugoslavije in tudi Raven.

Grupa Kockum zajema 6 večjih tovarn za proizvodnjo ladij, bagerjev, traktorjev, transportnih sredstev, vojaških objektov, tankov, žerjavov itd.

Ladjedelnica v Malmöju je impozantna. Ima največji dok na svetu, dolžine 700 m, za katerega pripravljajo sektorje ladij v pokriti lopi. Lopa ima zgornji del urejen

Ladjedelnica Kockum

tako, da so sektorji strehe na kolesih in se lopa na vsakem mestu lahko odpre. Z žerjavom, razpetine 75 m in nosilnosti 800 t, se posamezni sektorji prenašajo v dok. V dok, ki ima dimenzije, da v njem lahko stojita dve Queen Mary in lahko izdelajo ladjo nosilnosti 700.000 t, sedaj sočasno gradijo dve ladji, od katerih je ena specialna ladja za transport tekočega naravnega plina. Naročili so jo Japonci. Imela bo nosilnost 80.000 t. Plula bo med Aljasko in Japonsko.

Po ladjedelnici nas je spremljal vodja nabave ing. Stigbjörn Tötterström. V delavnici sva opazila vrsto izdelkov, ki spadajo v naš program. Motorje delajo po licenci MAN. Dobila sva zagotovilo, da bomo dobili vprašanja, za nekatere izdelke pa so nama že dali načrte.

Ladjedelnica je velik potrošnik naših izdelkov, zato bi s pridobitvijo te tovarne za našo jeklolivarno veliko pridobili. G. Tötterströma sva povabila na Ravne. Obljubil je obisk oktobra letos. Prišel naj bi skupaj z g. Personom.

Na Švedskem in na Danskem sva obiskala še firmi Person in Burmeister & Wein.

Zaključek

Švedska je dežela izredne urejenosti in visokega gospodarskega vzpona na širokem kompleksu zasnovanega in dobro obdelanega poljedelstva, močnega industrijsko rudarskega potenciala ter visoke in kvalitetne proizvodnje.

Stremljenje po dobičku in pridobivanju denarja je gonilo, ki neprestano dviguje kvaliteto, uporabnost in koristnost izdelkov ob relativnem zniževanju proizvodnih stroškov.

Švedska je dežela najvišje življenjske ravni. Kljub temu da nezaposlenosti ne pozna, ima široko razvita javna dela na komunikacijskih objektih, stanovanjska izgradnja pa ima tak obseg, da na vsakega 80. prebivalca letno odpade eno novo zgrajeno stanovanje.

To je dežela kvalitetnega jekla in svetovno razvite tehnologije rudarstva. Za dosego cenejše proizvodnje in višjih izplenov so že opustili uporabo eksotermnih mas in prešli na učinkovitejša sredstva za ulivanje ingotov z visokimi izpleni.

Švedska je velik uvoznik jeklene litine, zato bi morala zaradi naših velikih zmogljivosti biti predmet posebne pozornosti. Jeklolitine največ uvaža iz Belgije in Nemčije. Največji belgijski proizvajalec, ki letno dobavlja okrog 10.000 t jeklene litine, je v finančnih težavah, zato je sedaj ugodno vzdušje za preorientacijo dobavitelja.

Veliki švedski potrošniki jeklene litine: Atlas Copco, Hiab, Kockum in drugi so pokazali pripravljenost preorientirati se na Železarno Ravne, vse pa je odvisno od kvalitete in terminov.

Hiab Hudiksvall je pripravljen skleniti s tem v zvezi kooperacijsko pogodbo za izdelavo avtomobilskih dvigal. S tem v zvezi je potrebno izvršiti raziskavo tržišča ter pripraviti zasnove za sklenitev pogodbe.

Söderfors je pripravljen skleniti dolgoročno pogodbo na področju brzoreznih jekel, ki bi zajela kompletiranje našega asortimana, dobave polizdelkov in prenos izkušenj.

Uddeholm želi ostati partner Železarne Ravne s preorientacijo z votlo svedrnega jekla na nerjaveča jekla. Pripravljen je skleniti pogodbo o dobavi polizdelkov ter izvršiti poskus z našimi izdelki.

Morgardshammar je sočasno z razgovori o kompletiranju naše srednje in lahke valjarne pripravljen kupovati jeklolitino. Vprašanja bodo sledila.

Kockum lahko postane najbolj interesanten potencialni potrošnik ne samo za jekleno litino, temveč tudi za kovano blago in mehansko obdelane dele. Ker je naša železarna že poznani dobavitelj za ladjedelništvo, avtomobilsko in traktorsko industrijo, bi osvajanje izdelkov za Kockum bilo enostavno. Stik, ki smo ga dobili, lahko ugodno vpliva na potek poslov, kolikor bodo poskusne dobave v redu.

Izvoz je težak posel za tovarno obsežne predelovalne dejavnosti kot je naša, je pa z gospodarsko reformo pogojen. Naša prisotnost na zunanjih tržiščih mora torej ostati, potrebna je le sprememba strukture prodanega blaga inozemskim kupcem v dobro končnih mehansko obdelanih izdelkov. To je bil smoter obiska na Švedskem.

DELOVNA MESTA S SKRAJŠANO DELOVNO DOBO

V železarni je bilo izdelanih že več predlogov, da bi se za nekatera delovna mesta, na katerih so pogoji dela zelo naporni, priznala skrajšana delovna doba. Skrajšana delovna doba je do sedaj poleg rudarstva veljala tudi za nekatere druge poklice. Ker je bilo takih upravičenih in utemeljenih zahtev čedalje več, je zvezna skupščina letos sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju in zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Taka delovna mesta imamo tudi v naši železarni v sklopu jeklarne in metalurško predelovalnih obratov. Delovna doba s povečanjem se zaposlenim na takih delih in delovnih mestih prizna le, če so za to izpolnjeni s predpisom določeni pogoji. Zato bo v naši železarni treba določiti delovna mesta, na katerih bi se zaposlenim zavarovalna doba štela s povečanjem, istočasno pa ugotoviti, če so za ta delovna mesta izpolnjeni s predpisom zahtevani pogoji. Končno besedo bo o tem izrekla ko-

misija, ki jo v smislu zakona imenuje republiški zavod za socialno zavarovanje. Da bi komisija o tem lahko odločila, moramo v železarni po svoji presoji predhodno določiti taka dela in delovna mesta in opraviti njihov opis, ki mora predvsem vsebovati: težo in pogoje dela, škodljive vplive na delovnem mestu, delovni čas, število zaposlenih na delovnem mestu, pogostnost obolenj zaposlenih na takih delovnih mestih, morebitne poklicne bolezni, pogostnost in vrsto nesreč pri delu, število invalidnostnih primerov v obdobju zadnjih petih let in ukrepe, ki so bili v podjetju sprejeti za odpravo škodljivih vplivov na teh delovnih mestih.

Z namenom, da bi v železarni pristopili k ugotavljanju del in delovnih mest, na katerih se zaposlenim lahko prizna delovna doba s povečanjem, in da bi izvršili vse s predpisom določene predpriprave, je upravni odbor na seji 24. 7. letos imenoval komisijo v naslednji sestavi: Franc Čegovnik za predsednika, inž. Rado Jelerčič, inž. Leopold Gams, inž. Jože Žunec, Koloman Vrečič, Frančiška Korošec, Jože Bukovec in Milan Praznik za člane.

Naloga komisije je:

— da v okviru obstoječih delovnih mest določi delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem;

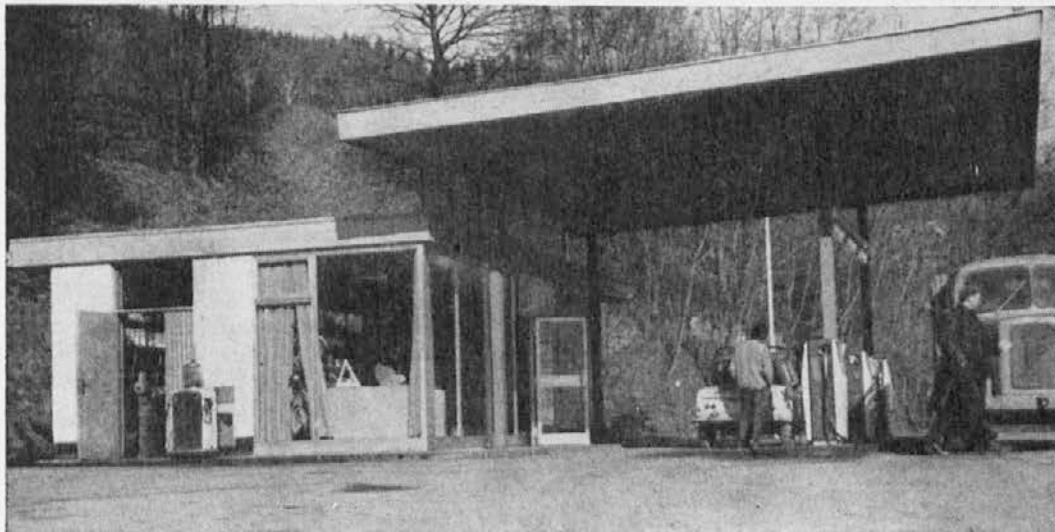
— da ugotovi po 15. 5. 1945 ukinjena delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem;

— da s stanjem na dan 31. 3. 1968 sestavi seznam zaposlenih z navedbo časa njihove zaposlitve na delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem;

— da sestavi seznam zaposlenih s časom njihovega dela na delovnih mestih, ki so bila ukinjena po 15. 5. 1945;

— da izdela opis že ukinjenih in še obstoječih delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

»Benificirano« delovno dobo za čas zaposlitve na teh delovnih mestih bodo lahko uveljavljali že upokojeni delavci, delavci, ki so odšli iz železarne in so sedaj zaposleni pri drugih podjetjih kakor tudi še sedaj zaposleni na teh delovnih mestih, za katere se bo čas zaposlitve ugotavljal po službeni dolžnosti. Vse delo mora že tudi komisija, ki jo bo imenoval republiški zavod za socialno zavarovanje, opraviti do 31. 12. 1968. Ker se predvsem pri uveljavljanju časa zaposlitve na takih delovnih mestih v posa-

Naša črpalka

Foto: Broman

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Na sejah meseca julija je upravni odbor največji del razprave namenil obravnavi periodičnega obračuna za 1. polletje 1968, predlogu gospodarskega načrta za 2. polletje letošnjega leta, sanacijskemu načrtu, predlogom za njegovo izvršitev in predlagani spremembi delitvenih razmerij OD. Razpravljal pa je tudi o drugih zadevah, ki so bile nato posredovane v razpravo delavskemu svetu podjetja.

Podatki, navedeni v periodičnem obračunu, kažejo, da smo 1. polletje letos zaključili s poslovno izgubo. Upravni odbor se je zato dalj časa zadržal na analizi in vzrokih takega poslovanja. Prišel je do zaključka, da je na to vplivalo več vzrokov. Osnovni vzrok je v nizki realizaciji, slabi zasedbi proizvodnih kapacitet meseca januarja in februarja, neugodni kvaliteti strukture proizvodnje, nizkem proizvodnem rezultatu predelovalnih obratov z izdelki z visoko ceno, v precejšnjem obsegu neuspele proizvodnje in relativno visokem izvozu. Z namenom, da se v drugem polletju, za kar smo sami zaposleni v svoje dobro zainteresirani, izboljša poslovanje in doseže boljši poslovni rezultat, je bil zasnovan sanacijski načrt, ki vsebuje vrsto za izboljšanje poslovanja potrebnih ukrepov.

Za predlog plana proizvodnje za 2. polletje letošnjega leta je bilo povedano, da je delavski svet gospodarski načrt za letošnje sprejel, da pa je bil ta veljaven samo za 1. polletje letošnjega leta. Osnova gospodarskega načrta za drugo polletje pa sta sanacijski program in njegova izpolnitev. Po predlogu naj bi obseg skupne proizvodnje ostal neizpremenjen, povečal pa bi se delno obseg blagovne proizvodnje, kar sicer ni posledica boljšega izplena, temveč dodatne nabave vložnega materiala in prodaja prekomernih zalog gotovega materiala. Člani upravnega odbora so se v razpravi dalj časa zadržali predvsem na predvidenem obsegu izvoza. Pred-

log predvideva, da naj bi količina v 2. polletju znašala le 18% planirane blagovne proizvodnje, kar predstavlja pretežno že sprejete obveznosti. Na tako stališče pa so bili izraženi nekateri pomisleki. Po mnenju nekaterih se poraja vprašanje, ali bomo, če letos nadaljnja naročila za izvoz odklanjamo, inozemska naročila v primeru, da se situacija prodaje na domačem tržišču ponovno poslabša, zopet uspešno dobiti. Končno je upravni odbor predlagani obseg izvoza osvojil, s tem da sta se združili postavki surovih in obdelanih odkovkov, pri čemer pa je skrbeti, da se na inozemsko tržišče proda čim več končno obdelanih izdelkov. Nekateri pomisleki so bili izraženi tudi na tisti del sanacijskega načrta, ki govori o roku odprave zaostankov z naročili in uvedbo sistema planjskih cen. Za vse predloge, ki so bili predmet razprave, pa je bilo slednjič dogovorjeno, da jih je z nekaterimi nebitnimi popravki posredovati v odobritev delavskemu svetu na naslednjem zasedanju.

Z ostalih področij poslovanja so bili na sejah sprejeti naslednji sklepi.

Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja v zvezi z razpisom in odobritvijo štipendij za šolsko leto 1968/69 je bilo odločeno:

— Razpisani štipendiji na FNT oddelku za metalurgijo se ne dodelita. Prosti štipendiji se lahko dodelita kasneje, če se bodo za dodelitev prijavili ustrezni kandidati.

— Razpisana štipendija na fakulteti za strojništvo se ne dodeli. Štipendija se dodeli kasneje, če se bo za dodelitev prijavil primeren kandidat.

— Razpisana štipendija na ekonomski fakulteti se dodeli Otiliji Mravljak pod pogojem, da izpolni pogoje za vpis v naslednji letnik.

— Tov. Maksu Frasu se dodeli štipendija za nadaljevanje študija na drugi stopnji VIPŠ na Reki pod pogojem, da izpolni pogoje za vpis v tretji letnik navedene šole.

— Na TSS oddelku za metalurgijo se štipendije dodelijo: Marjanu Tisovniku, Radu Krauserju, Milanu Švajgerju in Bojanu Lesjaku.

— Ugodi se prošnji Andreja Bukovca in Slavka Mirkaca ter oba oprosti vračila štipendije, ki sta jo prejela v času šolanja na MIS.

— Odklonita se prošnji za dodelitev štipendije na fakulteti za metalurgijo tov. Borisa Uleja in Karoline Pisar. V prvem primeru je bila štipendija odklonjena iz vzroka, ker ni zagotovila, da bi se prosilec po študiju, če ga bo uspešno končal, zaposlil v naši železarni, medtem ko je bila prošnja v drugem primeru odklonjena zaradi tega, ker v železarni ni na razpolago prostih delovnih mest, kamor bi ženske-metalurge po končanem študiju lahko razporedili.

— Odklonita se prošnji za dodelitev štipendije Zinke Bratušek in Brede Fabijan. Prošnji sta bili odklonjeni zato, ker naša železarna za šolo oz. fakulteto, za katero prosita za štipendijo, štipendije ni razpisala, izven razpisa pa štipendij ni možno dodeljevati.

Na predlog tehniškega sektorja se je inž. Stanetu Lenasiju odobrila 14-dnevna specializacija na Češkoslovaškem za temo »seznanjanje z napakami pri litju rezilnega orodja«. Specializacija bo opravljena v okviru programa tehničnega sodelovanja med našo državo in Češkoslovaško.

Na predlog komercialnega sektorja se je Antonu Potočniku odobrilo 3-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo v zvezi z izvozom našega rezilnega orodja v to državo.

Z inž. Matejem Smrtnikom je bila odobrena sklenitev pogodbe o dodatnem delu za izdelavo manjkajočih projektov za namestitve vodnih filtrov za hlajenje kablov in razvod vode za odpraševalne naprave v novi jeklarni.

Odkloni se odškodninski zahtevek v železarni zaposlenega Ignaca Čeruja za dne 29. 8. 1966 v obratu livarna utrpelo delovno nezgodo. Zavarovanca se napoti, da zahtevo uveljavlja pri zavarovalnici v Mariboru. Tako odločitev je bila sprejeta zato, ker je naša železarna z zavarovalnico leta 1965 sklenila pogodbo o kolektivnem nezgodnem zavarovanju, po kateri je zavarovalnica prevzela obveznost izplačila odškodnine pri nas zaposlenim za morebitne delovne nezgode.

Ugodeno je bilo zahtevi v železarni zaposlenega Ivana Mlakarja za priznanje odškodnine za dne 6. 4. 1964 utrpelo delovno nezgodo v točilnici. Iz naslova deljene krivde je bila priznana priznana odškodnina v znesku 5000 din za izgubljeni zaslužek, bolečine in trajno invalidnost.

Na predlog komisije za osebne dohodke pri DSP je bila v smislu 29. čl. pravilnika za vrednotenje dela po enotnih osnovah odobrena sprememba ocene po kodeksu del za delovno mesto »čistilec podzemnega kanala«. Sprememba ocene velja od 1. 7. 1968 dalje pa vse do časa, dokler na tem delovnem mestu ne bodo primerno urejene odpraševalne naprave in s tem spremenjeni sedanjí pogoji dela.

Ugodeno je bilo prošnji godbe na pihala Ravne na Koroškem in odobreno, da krije naša železarna del prevoznih stroškov, ki so nastali ob njihovem gostovanju v Portorožu, Bovcu in Kranjski gori.

Ugodeno je bilo prošnji izobraževalne skupnosti Ravne na Koroškem, da se prostori stare osnovne šole na Ravnah priključijo na napravo za centralno ogrevanje našega gasilskega doma, pod pogojem da kapacitete peči in instalcijske naprave zadostujejo za ogrevanje prostorov v obeh zgradbah.

V zvezi z obvestilom komisije za razpis delovnega mesta ravnatelja šolskega centra Ravne na Koroškem, da mora naša železarna kot ustanovitelj dati soglasje za njegovo imenovanje, je bilo odločeno, da je izdati soglasje, da se za ravnatelja šolskega centra Ravne na Koroškem ponovno imenuje dosedanji ravnatelj tov. Ladislav Kukec.

V zvezi s prošnjo Jožeta in Marije Sedelšak, ki zaradi zdravljenja svojega otroka odhajata za nekaj časa v inozemstvo, je bilo odločeno, da se ju bo po vrnitvi v domovino ponovno zaposlilo v naši železarni na delovnih mestih, ki bodo ustrezala njunim delovnim in strokovnim sposobnostim. Obema delovno razmerje za čas odsotnosti iz naše železarne miruje in po ponovni zaposlitvi pričeta pridobivati vse pravice, ki izhajajo iz delovnega razmerja.

V komisijo za postopno uvajanje skrajšanega delovnega časa je bil namesto inž. Ivana Zupana imenovan inž. Jože Geršak, ki istočasno prevzame dolžnosti predsednika komisije. Novo imenovani predsednik mora čimprej sklicati sejo komisije in tako ponovno aktivirati njeno delo.

Zaposlenim v GRS, ki bodo sodelovali na pripravi periodičnega obračuna za 1. polletje letošnjega leta, se za izvršitev tega dela, ki ga zaradi kratkega roka ni mogoče izvršiti v rednem delovnem času, odobri potrebno število nadur, katerih upravičenost mora potrditi vodja obratnega in finančnega knjigovodstva.

Ignacu Čeruju in Filipu Kresniku, ki sta na poklicni rehabilitaciji in bosta po uspešnem zaključku razporejena na delovni mesti, za kateri se bosta usposobila, se odobri izplačilo dodatka za redni letni dopust in razlika nadomestila za K-15.

Izjemoma se ugodi prošnji Alojzije Eremut, Marije Tomc in Marije Forjan, ki so bile od stanovanjskega podjetja ponovno prevzete v našo železarno, uporaba v letošnjem letu pripadajočega rednega letnega dopusta in s tem v zvezi izplačila dodatka za letni dopust.

Delavski svet podjetja je letos na zasedanju 12. junija odobril črtanje dosedanjega besedila 3. odstavka 62. člena pravilnika o delitvi OD. S črtanjem tega besedila so zaposleni, ki so bili najmanj eno leto v NOV ali internaciji, upravičeni do razlike v OD med OD, ki jih dosega na delovnih mestih in poprečjem podjetja. Oddelek za obračun osebnih dohodkov pa je obvestil upravni odbor, da je vsakomesečno obračunavanje in ugotavljanje poprečnega OD skoraj nemogoče, zato je bilo predlagano, da naj upravni odbor določi poprečje, ki bo osnova za obračun in izplačilo morebitne razlike. Ob upoštevanju vzrokov, ki to delo otežujejo, je upravni odbor odločil, da se vsem zaposlenim aktivnim udeležencem NOV in internirancem, ki so po sedanjih določilih našega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov upravičeni do razlike OD, ugotavlja poprečje, ki so ga dosegli v zadnjem trimesečju vsakega leta. Tako ugotovljeno poprečje služi kot osnova za

V travi

mezni primeri lahko pričakujejo ugovori, je upravni odbor z namenom, da bi vse delo lahko bilo pravočasno opravljeno, določil, da mora komisija, ki jo je imenoval, svoje delo zaključiti najpozneje do 30. 9. 1968.

-et

Sprememba temeljnega zakona o delovnih razmerjih

Pogosto v razpravah o izvrševanju akcijskih programov in drugih ukrepov za izboljšanje poslovanja v podjetju predvsem od organizatorjev proizvodnje slišimo pripombe, da je dobršen del vzrokov za našo premajhno uspešnost pri njihovih izvajanjih v precej togi delovni zakonodaji. Čeprav takemu mnenju v vseh primerih ne bi mogli pritrditi, pa je vendar res, da so postopki po sedanjih predpisih s področja delovnih razmerij zelo zamudni in komplikirani. Iz tega vzroka sledijo tudi česti ugovori in zahteve delovnih organizacij po dopolnitvi temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Zahteve, čeprav utemeljene, pa vse do nedavnega iz raznih vzrokov niso bile upoštevane. V uradnem listu SFRJ št. 26/68 pa so že objavljene prve spremembe temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Čeprav so dopolnitve kratke, so vendar precej pomembne. Gre predvsem za dve spremembi, na kateri kaže posebej opozoriti:

— če kandidirajo pri razpisu kandidati z različno šolsko izobrazbo, ima prednost delavec z višjo stopnjo ustrezne šolske izobrazbe;

— delavca je možno tudi proti njegovi volji premestiti na drugo delovno mesto, če to novo delovno mesto ustreza njegovi strokovni izobrazbi.

V zvezi z drugo dopolnitvijo se črta besedilo 2. odstavka 31. člena, ki določa:

— delavca, ki na delovnem mestu uspešno izvršuje delovne naloge, sme delovna skupnost le z njegovo privolitvijo razporediti na delovno mesto, ki terja manjše ali večje strokovne in druge delovne sposobnosti, kot jih delavec ima.

Prva sprememba dokončno odpravlja alternativne razpisne pogoje, na katere je bilo predvsem v zadnjem obdobju precej kritike in pripomb.

Druga sprememba zadeva premestitev delavca proti njegovi volji na drugo delovno mesto. Po prejšnjem določilu je moralo drugo delovno mesto ustrezati ne samo delavčevim strokovnim, ampak tudi drugim delovnim sposobnostim. Kaj so druge delovne sposobnosti, zakon ni določil, pa tudi dosedanja praksa tega ni razjasnila. Pojem je bil zelo nejasen in neopredeljen, zaradi česar so vsakemu ukrepu premestitve navadno sledili ugovori in pritožbe. Posledica tega je bila, da je bilo skoraj v vsakem primeru treba uvesti postopek za dokaz delavčeve nesposobnosti na delovnem mestu, česar pa iz različnih vzrokov nismo želeli delati, temveč smo raje dopustili, da so problemi še nadalje ostali odprti in nerešeni. Sprememba, ki je nastala, je nedvoumna. Delovno mesto, na katero se premesti delavca, mora ustrezati stopnji njegove strokovne izobrazbe. Zakon tudi določa, da

delavcu, ki noče sprejeti drugega delovnega mesta, preneha delovno razmerje v rednem odpovednem roku. Sprememba je tako zelo ostra, saj je v primeru potrebe možno premestiti delavce na druga ustrezna dela prav z vseh delovnih mest. Čeprav za premestitev zaposlenih sedaj v okviru njihove strokovne izobrazbe ni več zakonskih zadržkov, pa bo v praksi verjetno še treba upoštevati njihovo delo in prizadevnost na delovnem mestu in se ne samo kampanjsko odločati za ukrepe, katerih izvajanje nam zakon sicer dopušča.

K dopolnitvam, ki so že v veljavi, pa lahko v jeseni pričakujemo dodatne dopolnitve TZDR. Zvezni sekretariat za delo je dodatni predosnutek dopolnitev že izdelal in ga dostavil v obravnavo tudi nekaterim delovnim organizacijam. Dodatno predlagane dopolnitve se nanašajo na ugotavljanje samovoljne prekinitve dela in izrekanje ukrepov v primerih hujše kršitve delovne dolžnosti. Po predlogu o izključitvah iz delovne skupnosti ne bi bilo potrebno, da odloča delavski svet podjetja, temveč organ, ki ga bo delavski svet za to pooblastil. Novi predlog, če bo sprejet, pa bo uvedel za kršitve delovnih dolžnosti tudi denarne kazni, ki naj bi znašale največ 5 % od povprečnih OD prizadetega delavca.

Mnenja o novem predlogu pa so zaenkrat še zelo deljena. V Sloveniji prevladuje mnenje, da občasne dopolnitve temeljnega zakona o delovnih razmerjih ne vodijo k uspešnemu reševanju problematike s tega področja, ki je ne samo zahtevno, temveč tudi občutljivo. Zato bi po njihovem bilo treba sedanji zakon na osnovi dosedanjih izkušenj proučiti in izdati nov temeljni zakon o delovnih razmerjih, ki bi ustrezal naši dosednji praksi in sistemu samoupravljanja. Tako stališče njegovi zagovorniki utemeljujejo predvsem z naslednjim:

— le kompleksna revizija lahko zajame celotno materijo s področja delovnih razmerij, na osnovi katere bo možno ugotavljati, kakšne bodo njegove posledice in možnosti izvajanja v praksi;

— vsaka dopolnitev ne samo da ne zajema celotne materije, temveč je treba ob

vsakokratnih spremembah dopolnjevati normativne akte v delovnih organizacijah, kar povzroča dodatno delo, posebno še, ker morajo biti vse spremembe izvedene po postopku, ki je zamuden;

— pogoste dopolnitve zakonskih predpisov povzročajo pravno nesigurnost, se negativno odražajo v pomanjkanju sodne prakse in pri zaposlenih zapažajo določeno zmedo pri izvajanju njegovih določil;

— občasne dopolnitve sicer urejajo določene probleme, vendar ker se predpis ne uredi kot celota, se zaradi tega odpirajo novi problemi, ki so včasih še težje rešljivi.

Naj pri nadaljnjih razpravah prevlada eno ali drugo stališče, res je samo, da lahko še pred zaključkom letošnjega leta pričakujemo nove dodatne dopolnitve temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki naj bi odpravile še nekatere pomanjkljivosti in premajhno doslednost v sedanji delovni zakonodaji.

-et

SLOVARČEK TUJK

fatalnost — usodnost, neizbežnost usode, ostrina položaja

feljton — listek, podlistek

filantrop — človekoljub

finesa — tančina, tankost, rahlost, nežnost, odlika, plemenitost, pretkanost, prekanjenost

finiš — zaključni, odločilni del tekme; zaključek, konec

generalije — splošni osebni podatki, splošnosti

genetika — nauk o dednosti

hedonizem — nauk, da je smisel življenja v čutni nasladi in uživanju

invencioznost — iznajdljivost, domiselnost

koherenca — sovisnost, medsebojna povezanost

konsekventen — dosleden

mizerija — revščina, beda, siromaštvo

nacija — narod

rapiden — deroč, nagel, hiter, brz, sunkovit

reaktiviranec — uslužbenec, ki je bil spet sprejet v službo

recesija — gospodarska kriza

renovacija — obnova, prenovitev

stimulativen — spodbuden, spodbudljiv

tahinirati — izmikati se, izvijati se (neprijetni dolžnosti)

ugotovitev in izplačilo razlike v vsakem konkretnem primeru.

Upravni odbor je razen tega razpravljal še o nekaterih drugih zadevah s področja poslovanja in obravnaval še ostale vloge in prošnje. Z odločitvami, ki jih je s tem v zvezi upravni odbor sprejel, pa so bili prosilci pisмено obveščeni.

-et

Tišina

Obrambna vzgoja prebivalstva v občini Ravne

Ekipo za odkrivanje radioaktivnosti

Foto: R. Gradišnik

V zadnjih treh letih je bilo na področju obrambne vzgoje prebivalstva v naši občini precej storjenega, vendar še ne dovolj. Veliko število občanov še ne pozna sodobne koncepcije splošne obrambne vojne oziroma zaščite pred učinki atomskega, biološkega in kemičnega orožja. Komisija za obrambno vzgojo prebivalstva je v sodelovanju z delavsko univerzo priredila v zadnjih treh letih 42 predavanj s področja obrambne vzgoje, vendar udeležba občanov ni bila zadovoljiva. Skupno je namreč predavanja obiskalo 2620 občanov ali 10 odstotkov prebivalstva naše občine.

Zanimivo je, da so bila predavanja veliko bolje obiskana v manjših krajih, medtem ko je med prebivalci v večjih naseljih manj zanimanja za obrambno vzgojo. Sprašujemo se, kje so vzroki za to. Zavedamo se, da vsestranski napredek človeške družbe s svojimi dognanji in izumi na področju tehničnih, bioloških in drugih ved prinaša človeštvu poleg dragocenih dobrin tudi nove nevarnosti, ki lahko usodno ogrožajo skupnost in posameznike. Te nevarnosti povzročajo v mirnem času požari, povodnji, plazovi, potresi in druge nesreče. V vojnem času pa nastajajo poleg tega še razdejanja naselij, obratov, komunikacij, komunalnih naprav, zastrupitve ozračja, radioaktivno žarčenje in drugo.

Sprašujemo se, ali zadržati vemo, kako se bomo obvarovali pred temi nesrečami in zmanjšali njihove posledice. Zavedamo se, da je potrebno, da vsak občan dobro ve, kako bo v sili pomagal sebi in bližnjemu. Izkušnje pa dokazujejo, da prebivalstvo v večjih naseljih naše občine nima dovolj razumevanja za obrambno vzgojo. Zato bo z večjo udeležbo na raznih predavanjih rasla v nas zavest varnosti, ki bo ob elementarnih in drugih hudih nesrečah olajšala delo reševalcev.

Precej je na tem področju v naši občini storila tudi organizirana dejavnost civilne zaščite. Na podlagi zakona o narodni

obrambi je občinski štab za varstvo pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami v zadnjih štirih letih organiziral 59 splošnih tečajev civilne zaščite v vseh krajevnih skupnostih, gospodarskih organizacijah, zavodih, ustanovah in organih državne uprave. Tečaje je obiskalo 2235 občanov. Kljub temu ugotavljamo, da prebivalstvo premalo pozna zaščito pred nesrečami.

Po navodilih višjih pristojnih organov za narodno obrambo smo v tem letu ustanovili koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL z namenom, da obrambna vzgoja prebivalstva prodre do slehernega občana. V odboru so predstavniki raznih društev in organizacij, ki skrbijo za koordinirano delo obrambne vzgoje prebivalstva v občini. Odbor je že sprejel program dela za šolsko leto 1968/69, ki obsega vsa področja obrambne vzgoje (objavljen bo v 3. številki Koroškega fužinarja, ki izide čez 10 dni, op. ur.).

Koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL, občinski štab za varstvo pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami in upravni organ za narodno obrambo se zavedajo, da bodo z organizirano dejavnostjo vseh panog obrambne vzgoje prebivalstva zagotovili varnost občanov, ohranili materialne dobrine in zmanjšali posledice nesreč.

Milan Blagojevič

AVTO RALLY ZA NAGRADO PETIH DOLIN

To prireditev smo sicer že napovedali, ker pa je zdaj tik pred durmi, povejmo o njej kaj več.

Rally bo prirejen v nedeljo, 18. avgusta. Posamezna startna mesta kaže skica. Tekmovalci iz naše doline se bodo zbrali ta dan zjutraj na Čečovju pred Domom železarjev. Takoj po startu bo prva spretnostna preizkušnja, ki bo za gledalce brez dvoma zelo zanimiva. Nato bo proga vodila tekmovalce prek Prevalj, Črne, Slemenca (Šentvida) in Šoštanj do Velenja. Na cilju v Velenju je glavna spretnostna vožnja. Dolžina proge znaša 57 km, poprečna hitrost 40 km/h. Na progi bodo ena časovna kontrola, ena prehodna kontrola in streljanje.

Nagrade za najboljše voznike so praktične in tudi vredne truda; naštejmo le prve tri:

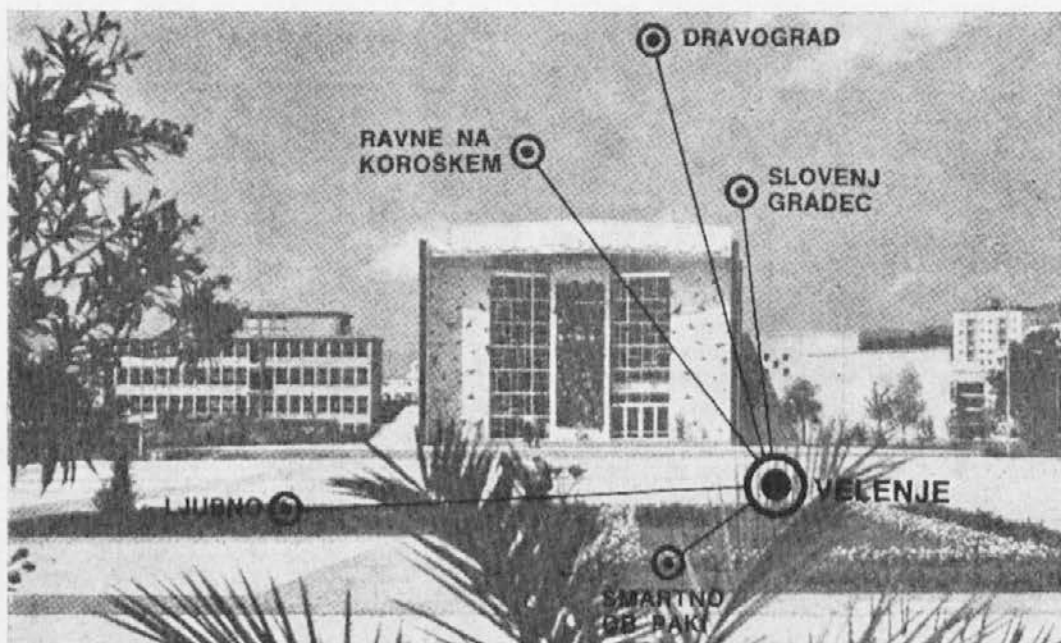
1. superavtomatični pralni stroj »Gorenje« in pokal,
2. 10 ton premoga in diploma,
3. aerfilter »Chrom-metala« in diploma.

Razglasitev rezultatov s podelitvijo nagrad bo v nedeljo ob 18. uri ob Velenjskem jezeru. Sledila bo zabava.

V času, ko smo na naših cestah priče vedno hujši brezobzirnosti, toplo pozdravljamo zamisel tega tekmovanja in želimo, da bi uspel glavni namen prirediteljev:

poživiti avto-moto šport, omogočiti rekreacijo šoferjem amaterjem, preizkusiti upoštevanje cestno prometnih predpisov ter zbližati ljubitelje tega športa.

n.

Tod bo tekla rally za nagrado petih dolin

CELOVŠKI LESNI SEJEM

Razstavi prostor

17. avstrijski lesni sejem — celovški lesni sejem — je odprt od 8. do 18. avgusta. Na njem razstavlja okoli 1200 razstavljalcev iz 30 držav.

Gozdno gospodarstvo kot temelj lesne industrije tvori jedro sejma. V nasprotju s prejšnjimi leti skuša sejem prikazati še intenzivnejšo koncentracijo strok. Prikazovanje se začne pri proizvodnji surovin, pri gozdu in njegovih posebnostih — pri zasnovi, vzdrževanju in negi gozdov. Poleg razstavljenih žag, ki so na zadnjih sejmih vzbudile toliko pozornosti, so razstavljeni razen avtomatičnih elektronskih krmilnih in števnih naprav tudi moderni žagarski stroji. Ti stroji so prikazani prvič v Evropi; to velja predvsem za krožne žage.

Sledijo transportni stroji za delo v gozdu, na skladiščih in pri žagah, razstavljeni pa so tudi najnovejši dosežki industrije iverstih plošč in gozdne gradbene tehnike, ki jih prikazujejo specializirani proizvajalci.

Razstava pohištva je letos še obsežnejša kot prejšnja leta. Tu so zastopane Danska, Italija, Jugoslavija (Slovenija in Hrvaška), Poljska in Romunija.

Skupina gotovih izdelkov in lesenih počitniških hišic demonstrira moderen način lesene gradnje, enako tudi sejemska hala 3, ki je s 100 m razponom še vedno največja

hala Evrope v lesno lepljeni vezani konstrukciji.

Različna gozdno gospodarska podjetja iz vse Evrope na sejmu zastoj prikazujejo strokovne filme.

V okviru celovškega sejma je tudi poljedelstvo deležno posebne pozornosti. Delno zato, ker je tesno povezano z vsebino lesnega sejma, delno zato, ker ustreza določenim zemljepisnim in gospodarskim pogojem. Tudi gospodinjstvo je dobro zastopano, saj zavzema precej razstavne površine.

Lani je sejem obiskalo okoli 300.000 ljudi, od tega 30 % iz inozemstva, letos pa jih pričakujejo še več.

In še podatek za naše bralce, ki bodo šli v Celovec: sejem je odprt do 18. avgusta od 9. do 18. ure. Vstopnina za enkratni obisk je 15 šilingov. Poleg glavnega vhoda na Florian-Gröger-Strasse je parkirni prostor (dostop je možen po St. Ruprecht Strasse in Rosentaler Strasse), sejem pa ima tudi lastni otroški vrtec, kjer lahko obiskovalci pustijo v času ogleda svoje malčke.

Naša železarna se tega sejma doslej še ni udeležila, vendar upamo, da bo prihodnje leto med razstavljalci, kljub temu da je uprava sejma morala letos zaradi pomanjkanja prostora zavrniti 200 firm, ki so hotele razstavljati.

a.

nalkah itd.), bo šel v »stari« kino, kdor pa želi od filma kaj več, bo tisto prej našel v »novem« kinu.

Seveda pa to ne pomeni degradacije spodnjega kina, saj naj bi prav letošnje jesen dobil še funkcijo filmskega gledališča, zaenkrat predvsem za šolsko mladino. Že bližnja prihodnost bo pokazala, kako bodo lepi načrti kino podjetja Peca uspeli in bomo o njih zato še pisali.

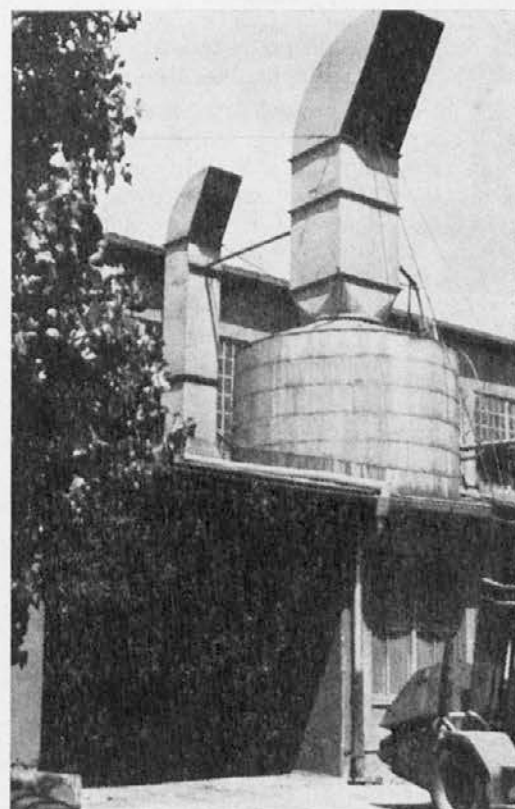
BLIŽA SE PROSLAVA 720-LETNICE RAVEN

O tem, da praznuje naše mesto letos svojo 720-letnico, smo v Informativnem fužinarju že pisali. Zdaj nas loči od proslave še nekaj več kot mesec dni, zato je prav, da o tem jubileju povemo kaj več.

Pikolovci bi se sicer z zgodovinarji lahko spustili v debato o tem, kaj bomo pravzaprav praznovali, saj naš kraj še ni dolgo mesto, tudi se ne imenuje še prav dolgo Ravne in l. 1248 tudi še ni bil trg, temveč kvečjemu naselbina ob gradu vitezov de Gutenbergov. Ta letnica je pa vendarle dokumentirana in morda bomo kdaj v kakšnem arhivu odkrili listino, ki bo pokazala, da je naš kraj še starejši. To je celo verjetno. Toda pustimo raziskave in dokazovanja strokovnjakom.

V dneh proslave je predvidena razstava našega fotokluba, velika manifestacija gasilcev, ki letos praznujejo 90-letnico ustanovitve svojega društva, kulturni program in izid brošure z naslovom »720-let Ravne na Koroškem«.

Proslave pridejo in minejo, naj bodo še tako svečane in lepe, kakršna naša prav gotovo bo. Ostane naše vsakdanje življenje v kraju, ki ga imajo eni radi, drugi pa le gostujejo v njem. Kakor bo le manjši del Ravenčanov aktivno sodeloval na prireditvah, pa vendarle lahko vsak prispeva k temu, da bo naš praznik lep — vsak lahko že zdaj stopi pred svojo hišo ali sta-

Pred vhodom

KULTURNA KRONIKA

DRUGA KINO DVORANA NA RAVNAH

V začetku julija so Ravne dobile drugi kino in tako sedaj imajo dva. Preurejena kavarna doma železarjev je poleg funkcij, ki jih je imela kar precej, dobila še eno več.

Ogled filmov v kavarni pa je nekaj posebnega. Stoli ne stojijo v vrstah kot običajno, temveč so postavljeni prosto okoli miz, kakor je pač v kavarni navada. Tako so gledalci istočasno tudi gostje, ki jim natak postreže med predstavo in tudi kadijo lahko, saj novi ventilatorji brez šuma skrbijo za sveži zrak.

Zakaj na Ravnah še druga kino dvorana? smo vprašali na upravi kino podjetja Peca

na Prevaljah. Odgovorili so, da je bilo vzrokov za tako odločitev več.

Predvsem pozimi s Čečovja ni prijetno hoditi po spolzkem bregu pa skozi trg v kino in potem spet nazaj. Zato mnogi Ravenčani raje ostanejo zvečer lepo doma pred televizorjem. Do kavarne pa že še gredo, sploh če je film dober. In tako je prišla gora k Mohamedu, filmi pa so menda v kavarni poprečno boljši kot drugje.

Ker je kavarna manjša (214 sedežev), si kino podjetje tudi laže privoščiti predvajanje filmov, ki sicer najširšemu občinstvu in velikemu delu mladine niso posebno všeč. Tako naj bi se počasi ustalilo pomensko razlikovanje: kdor se hoče sprostiti in zabavati ob lažjih filmih (kavbojkah, krimi-

Za vroče in deževne dni

VEČNI WEEKEND

Po Spieglu povzemamo (Der Spiegel, št. 23, 1968), da je italijanski jezuit Luigi Majocco izdal skoraj 600 strani debelo knji-

Doma

go, v kateri je do podrobnosti popisal vse užitke, ki čakajo dobre vernike v nebesih.

Ni ga čuta, ki v posmrtnem življenju ne bi bil zadovoljen bolje kot na zemlji. Oči bodo gledale gore, gozdove in vrtove, polja in morske obale, ušesa bodo poslušala božjo glasbo in ptičje petje, nos bo vonjal najbolj izbrane dišave — balzam, mošus, cvetlice in smole.

Ljudje bodo lahko objemali drug drugega in ljubkovali živali, na nebeških banketih pa bodo servirali boljše vina kot kjerkoli na zemlji.

Dolgčas v nebesih sploh ne pride v poštev, saj bodo ljudje lahko odhajali na iz-

lete v vsemirje, ne da bi se jim bilo treba tiščati v tesnih vesoljskih ladjah. Nebeški turisti bodo lahko gojili tudi šport, ples in solo petje.

Večna mladost bo vladala v raju. Ne bo zob, ki bi gnili, las, ki bi izpadali, kože, ki bi se gubala in bradavičila. Naposled se bo lahko človek v nebesih seznanil z milijardami zanimivih ljudi.

Samo nečesa ne bo v teh počitnicah brez konca, tem večnem weekendu — seksa. Čeprav bodo namreč tam ljudje obeh spolov in največje telesne lepote, ne bo nobene potrebe po rojstvih in bodo torej odpadla tudi spočetja ter vse komedije, ki so z njimi v zvezi.

Spiegel imenuje popis »skoraj revolucionaren«, mi pa lahko dodamo le, da je reklama segla že do — nebes!

oa

MISS SLOVENIJE NAJRAJE BERE HEMINGWAYA

Ravne, to mlado mesto v našem koroškem svetu, vedno rade presenetijo, in vedno so ta presenečenja prijetna. Pred kratkim je bilo ime naših Raven zopet večkrat izgovorjeno in je polnilo časopisne stolpce, »kriva« za to pa je mlada gimnazijka Breda Kebrova, ki je v Portorožu postala najlepša med nastopajočimi lepimi Slovenkami.

Da je bila konkurenca letos izredno huda, da je za najlepšo Slovenko bilo čez 300 kandidatkin in da jih je pred strogo žirijo prišlo le 18, so že znane stvari, zato o teh tu ne bomo pisali. Ker pa je Breda naše gore list, smo jo le nekaj barali in prijazna lepota je rada odgovarjala.

— Kaj ti je na Ravnah najbolj všeč?

— Bazen! (Tisti pokriti v DTK seveda — Breda izredno rada plava!)

— In kaj najmanj, ali bolje, kaj po tvojem mnenju Ravnam manjka?

— Mladinski klub, kjer bi se mladi lahko shajali.

— Kaj meniš o študentovskih demonstracijah pri nas?

— Prav je, da študentje postavljajo svoje upravičene zahteve, obsojam pa razbijanje in razgrajanje, ker menim, da se vse stvari lahko uredijo na miren način.

— Kako pa kaj gimnazija, študij?

— V redu, seveda, so pa tudi problemi. (Prav zanimivo naključje: ko sva se pogovarjala o študiju, jo je mahal mimo naju profesor z naše gimnazije.)

— Kateri predmet imaš najrajši?

— Zgodovino, slovenščino.

— In kateri ti je najmanj pri srcu?

— Kemija.

— Katerega pisatelja najrajši bereš?

— Ernesta Hemingwaya.

— Delo?

— Komu zvoni.

Prišla sva na področje tekmovanja za najlepšo Slovenko. Prijavila se je kar tako, za šalo, sploh ni mislila, da bo prišla tako daleč.

— Ali lahko opišeš tisti trenutek, ko so te proglasili za zmagovalko?

— Presenečena sem bila, vesela... ne da se opisati prvih trenutkov.

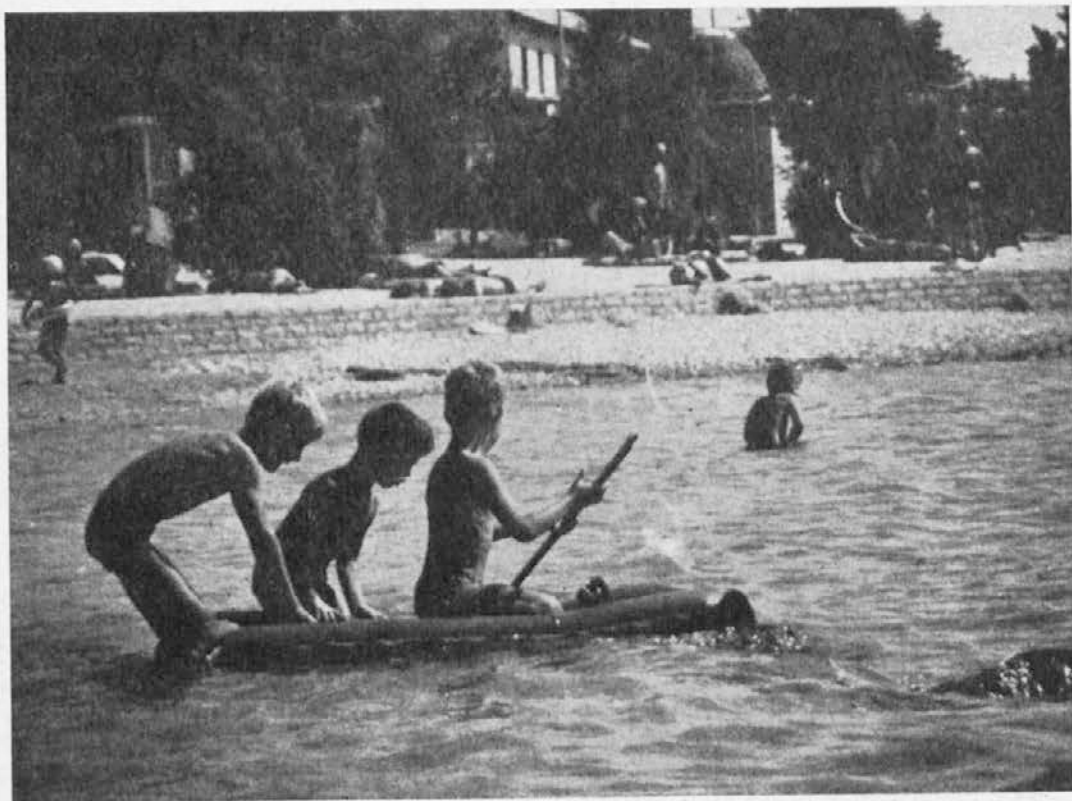
— Čez noč si pravzaprav postala popularna, kako to vpliva nate?

— Popularnost me moti, neugodno se počutim, ko me ljudje ogledujejo. (Kaj hočemo, tudi za take reči je potrebno »trpeti«.)

— Ali si že razmišljala o tem, kaj bi naredila, če bi ti sedaj ponudili kakšno vlogo v filmu, te hoteli za manekenko ali te kako drugače »odtrgali« od dosedanjega življenja?

— Mogoče bi kakšno ponudbo tudi sprejela, a nikoli na račun šole. Šola je za mene najbolj važna, najprej moram končati šolo, potem pa bomo videli...

Breda potuje še v Beograd na zvezno tekmovanje. Dve spremljevalki bo imela, prav tako, kot ju je imela v materi in prijateljici pri tem intervjuju. Mati jo je spremljala tudi v Portorož in povedala, da ob razglasitvi najprej niti ni bila presenečena, potem pa seveda zelo vesela. Poudarila pa je, da je

Na splavu

Foto: J. Sater

novanjski blok ter si ogleda stavbo in okolico, potem pa preceni, ali je povsod vse čisto in urejeno. In če ni, je zdaj še časa dovolj, da se pomanjkljivosti odpravijo, okolica očisti, zelenica uredi, morda pa se lahko tudi kakšna fasada še popravi.

Želimo, da bi bilo naše mesto vse leto snažno in lepo, posebno pa naj bi bilo lepo na naš praznik. In če to res hočemo, lahko tudi dosežemo, da res bo.

k.

za Bredo najbolj važna šola, učenje in šele potem vse drugo.

— Propozicije tekmovanja v Beogradu so take, da lahko zmaga tudi druga ali tretjeplasirana lepota iz vsake republike in se tako lahko zgodi, da bo tretja najlepša Slovenka postala najlepša Jugoslovanka. Ali se ti zdi to pravilno?

Na ta odgovor sem moral zelo dolgo čakati. Zdelo se mi je, da na Beograd še sploh ne misli, da ji je pravzaprav vseeno, vendar je potem le, verjetno iz solidarnosti do drugih, povedala:

— Mislim, da to ni čisto pravično, vendar se kaj takega do sedaj še ni zgodilo.

Hotel sem, da še sama kaj pove, pa mi je ob slovesu dejala:

— Napišite, da so mi Ravne zelo všeč!

Taka je ta naša lepota. Prijazna, neposredna in zelo skromna. Tudi to so vrline, ki so veliko vredne, vrline, ki se jim tudi lahko reče lepota.

Prav zato želimo Bredi vse najboljše v šoli, v življenju in na tekmovanju v Beogradu. In da bi vedno ostala tako skromna, neposredna in prijazna.

-er-

ŠPORTNE VESTI

START PLAVALCEV

Plavalna tekmovanja so v polnem razmahu. Končalo se je tekmovanje za pokal PZS — republiška liga in ekipno prvenstvo za mlajše pionirje. Do izdaje te številke bo pa že končano prvo tekmovanje moštvenega prvenstva SRS v plavanju, prvenstvo SRS v plavanju za starejše pionirje in mladinsko prvenstvo.

Plavalci plavalnega kluba Fužinar so nastopili v mesecu juliju dvakrat za slovensko reprezentanco. 6. julija v Avstriji v Gleichsdorfu; na tem tekmovanju so plavali Drago Mežner, Marina Kos in Jože Zavec. Dušan Erženičnik je bil v reprezentanci, žal pa zaradi bolezni ni mogel nastopiti.

19. julija je bil v Trstu dvoboj Slovenija — Julijska pokrajina (letnik 1954-55). Na tem tekmovanju so plavali Darko Zavrl, Vlado Zavec, Vida Paradiž in Majda Jehart.

Na obeh tekmovanjih plavalci Fužinarja niso zmagovali, ampak so se morali zadovoljiti z drugim do četrtim mestom. Letos je prvič, da je kar 8 plavalcev bilo v republiški reprezentanci. So še tri reprezentativna srečanja in zato tudi še to število ni dokončno.

Tekmovanje za pokal PZS je končano, plavalci Fužinarja so se uvrstili na isto mesto kot lani, to je predzadnje. Tekmovanje ni potekalo po principu vsak z vsakim kot lani, ampak sta bila zaradi manjših stroškov dva troboja, in to oba v Celju. Na obeh tekmovanjih je bilo slabo vreme in zelo mrzla voda, zato tudi ni bilo možno pričakovati boljših rezultatov. V prvem dvoboju je zmagal Koper, v drugem pa PK Fužinar. Zaradi diskvalifikacije ženske štafete 4 × 100 m mešano je bila zmaga minimalna, prednost Kopra iz prvega dvoboja pa prevelika, da bi v končnem rezultatu Fužinar bil pred Koprom. Na prvem tekmovanju je Fužinar dejansko nastopil brez standardnih plavalcev in tudi to delno opravičuje poraz.

Na prvem tekmovanju je Majda Jehart izboljšala svoj lastni osebni rekord na 100 m delfin s časom 1:39,2. Ostali rezultati so poprečni, čeravno so se vsi plavalci zelo trudili, da bi plavali kar najboljše.

27. julija je bilo v Trbovljah moštveno prvenstvo SRS za mlajše pionirje.

Dopisnik Dela s tega tekmovanja je zapisal: »Posebej so se izkazali tudi mladi plavalci z Raven, ki so osvojili odlično tretje mesto.« To ni presenečenje. Plavalci te starostne skupine Fužinarja so že tretje leto

za Ljubljano in kranjskim Triglavom. Malo bojzani je bilo, ali bo tudi tej generaciji plavalcev uspelo obdržati tretje mesto v republiki. Uspelo jim je še več, zbrali so do sedaj največ točk. Polovica teh tekmovalcev bo še naslednje leto tekmovala v tej starostni skupini in z marljivim treningom bodo prelomili »tradicijo — tretje mesto«. Majda Jehart že drugo leto plava za člansko ekipo. Tej plavalki je za las ušel republiški rekord na 50 m delfin in je bila pred drugo uvrščeno kar za 10 sekund. Zvonka Štruc je bila sedma in je zaostala za 20 sekund za Majdo.

Pri fantih je bil dober Zoran Golob, ki z enajstimi leti preplava 50 m kravl v 35 sekundah, Bojan Erženičnik pa v 36. Celotna ekipa je plavala odlično, to potrjuje visoka uvrstitev štafet. Bili so drugi ali tretji, dvakrat jim je pa za desetinko sekunde ušlo prvo mesto.

Končno stanje

1. Ljubljana 2029, 2. Triglav 1853, 3. Fužinar 1510, 4. Celulozar Krško 986, 5. Rudar Trbovlje, 6. Ilirija Ljubljana, 7. Koper, 8. Bled, 9. Radovljica.

Najvažnejše tekmovanje plavalcev Fužinarja je moštveno prvenstvo, ki je letos v dveh delih, prvi del v začetku, drugi pa na koncu avgusta. Način tekmovanja je spremenjen zaradi spremembe zveznih tekmovanj. Odpravljena so namreč tekmovanja v zvezni ligi in so samo državna prvenstva.

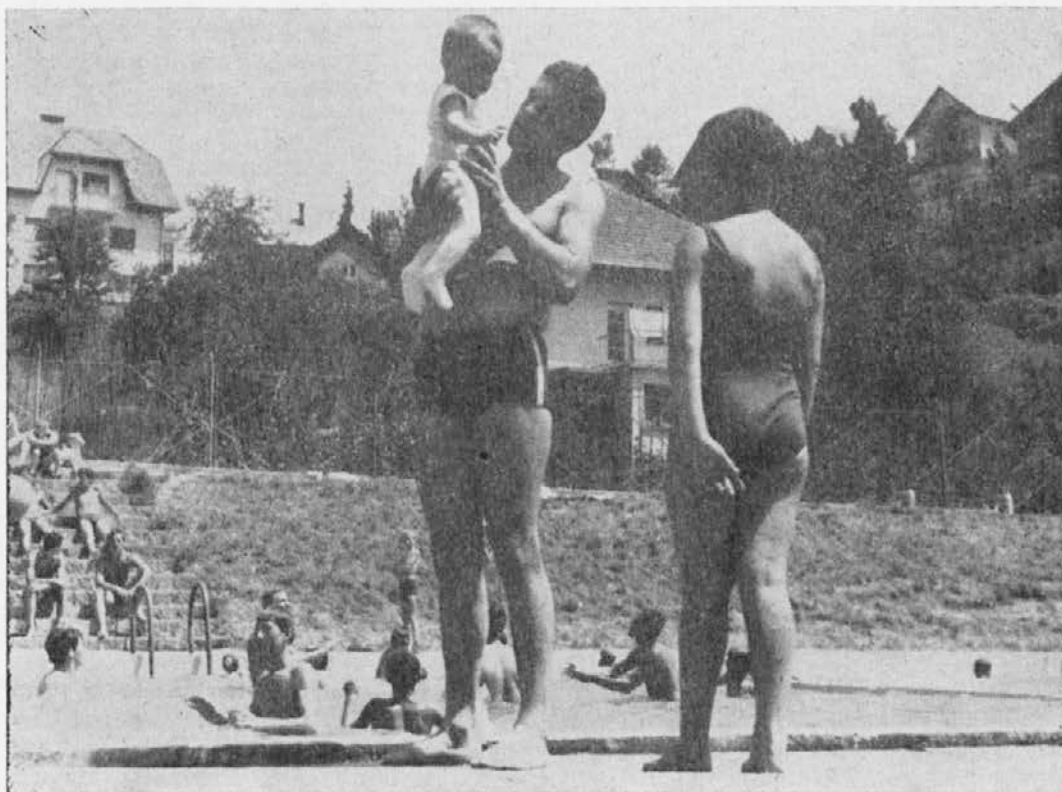
T. P.

POTRUDIMO SE

Meseca maja smo z veseljem ugotovili do sedaj največji vzpon proizvodnje in odpreme, odkar obstaja naša železarna. Na žalost pa smo v mesecu juniju in tudi juliju zaostali. Celotna odprema v juliju je znašala le 5334 t v vrednosti nekaj nad 2 milijardi S din. Naša delovna skupnost se nahaja v takem položaju, da smo morali na zadnjem zasedanju delavskega sveta podjetja podvzeti posebne ukrepe. Narejen je bil sanacijski plan. Po sanacijskem planu je vodstveni kader zadolžen, da proizvodnjo organizira in vodi tako, da se bo mesečno v poprečju izdelalo za domača tržišča 5100 t robe, za tuja tržišča pa 1100 t robe. V diagramu je to grafično prikazano za mesec julij. 1968. Torej v prvem mesecu drugega polletja akcijskega plana nismo povsem dosegli in se bomo morali zelo potruditi, da zamujeno nadoknadimo.

O akcijskem planu je itak v direktorjevem članku vse povedano.

V naših obratih se je že ukoreninila navada, da se zadnjih nekaj dni v mesecu odpremi največji del »mesečnega pridelka«. Da bi se s to navado, ki povzroča same negativne pojave, prekinilo, je direktor železarne odredil, da bo odslej dalje špedicija prevzemala robo za odpremo le do predzadnjega v mesecu. Organizatorji proizvodnje morajo zato že v prvi polovici avgusta zastaviti vse svoje sposobnosti, da bi se roba skladno odpremljala v enakih dnevnik količinah.

Kdaj se bom pa jaz kopal?

JULIJA SO NASTOPILO DELOVNO
RAZMERJE

Andrej Ivartnik — NK, Franc Grm — NK, Ivan Ulbl — NK, Herta Strgar — NK, Franc Trbovšek — PK, Mijo Stanko — NK, Feliks Ješovnik — NK, Pero Sirovina — NK, Vinko Hrastelj — KV, Matija Gostenčnik — KV, Franc Anželak — KV, Edvard Vinkl — PK, Milan Natlačen — KV, Avgust Razgoršek — KV, Ivan Valentar — PK, Franc Požarnik — PK, Leopold Batič — KV, Anton Lačen — KV, Nikolaj Klemenc — PK, Alojz Petrič — PK, Marjan Abraham — PK, Janko Bajc — PK, Ljudmila Robin — NK, Alojz Čeh — KV, Franc Medvoz — PK, Milan Štruc — NK, Bernard Voler — KV, Anton Šuler — PK, Ivan Laznik — KV, Ivan Brumnik — KV, Anton Vrabčič — PK, Franc Vačun — PK, Edvard Klep — PK, Milan Kotnik — PK, Jože Buhvald — PK, Franc Razgoršek — PK, Mak Vladimir I. — PK, Franc Strgar — PK, Avgust Potočnik — PK, Mak Vladimir II. — PK, Slavko Lampret — PK, Andrej Jamnik — PK, Branko Golob — PK, Anton Hribernik — PK, Mihael Koležnik — NK, Ožbalt Kramer — NK, Jože Močivnik — KV, Mirko Založnik — NK, Bogomir Sečnjak — KV, Ivan Sekavčnik — KV, Filip Nagernik — KV, Leon Hancman — KV, Avgust Podojsteršek — KV, Franc Meserko — KV, Stefan Kumprej — NK, Milan Krejan — KV, Alojz Krejan — NK, Ivan Pšeničnik — KV, Stefan Kresnik — KV; sprejeti za nedoločen čas.

Jože Čibej — NK, Viktor Razgoršek — NK, Anton Pokeržnik — NK, Srečko Verhovnik — NK, Jože Kajzer — NK, Franc Finžgar — KV, Adolf Prošt — NK, Alojzija Rebernak — NSS; sprejeti za določen čas.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Feliks Propat — KV, Jože Štehar — KV, Franc Merkač — PK, Marija Novak — NK, Julij Pušnik — KV, Anton Škrabel — NK, Valentin Kovačec — PK, Stanko Pušnik — NK, Anica Žerak — NSS, Silva Pavlič — NSS, Jože Lekše — SS, Teodor Dover — SS, Ljubomir Kaube — VK.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI
KNJIŽNICI

- 3587/123 Problemi priprave železonosnih sirovina u crnoj metalurgiji SFRJ 1967.
- 3587/124 Savjetovanje o oligoelementima, plinovima i nemetalnim uključcima u čeliku 1963.
- 3587/125 Horgas Z., Horgas M., Analitičko-statistička studija sadržaja O₂ i N₂ 1964.
- 3587/126 Materijal za savjetovanje o oligoelementima, plinovima i nemetalnim uključcima u čeliku 1963.
- 3587/127 Zec M., Behmen A., Razrada sistema statističkog praćenja kvaliteta u železarama 1962.
- 4496 La detection ultrasonique des defauts dans les Metaux 1966.
- 4497 Marie Jose Pinondel, Manual pratique de controleur par ultrasons 1968.

Naši
upokojenci

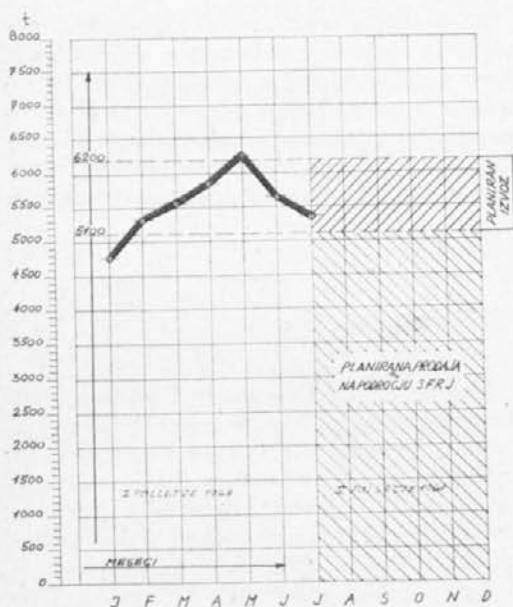
Franc Merkač, roj. 3. februarja 1913, v železarni od 5. julija 1945 kot pomočnik kurjača v energet. obratu. Inval. upokojen 15. julija 1968

Valentin Kovačič, rojen 10. februarja 1913, v železarni od 9. septembra 1948 kot kontrolor legiranega vložka v topilnici. Invalidsko upokojen 27. julija 1968

Anton Škrabel, roj. 22. maja 1911, v železarni od 1. marca 1958 kot rezalec v adjustaži valjarne. Invalidsko upokojen 23. julija 1968

Torej, čakajo nas težke, toda ne neostvarljive naloge. Če bodo vsi člani kolektiva organizirano, umirjeno in preudarno, vestno in točno opravljali svoje dolžnosti, potem uspeh akcije ne more in ne sme izostati.

B. F.

OBRATNE NEZGODE V JULIJU 1968

Rajko Vesničar, strojni remont — pri montaži konstrukcij si je poškodoval palec na desni roki.

Jožef Čekon, mehanična obdel. — pri delu na stružnici ga je dolg, opletajoč ostružek udaril po zapestju leve roke.

Marjan Krajger, čistilnica — pri dviganju naložene košare z odlitki je dobil levo nogo pod košaro ter mu je pri tem močno poškodovalo palec.

Viktor Uršej, kovačnica — pri sekanju ingota je izbilo kos izpod jeder kladiva, pri čemer so ga klešče udarile po laktu desne roke.

Anton Repnik, topilnica — lijak mu je padel na desno nogo ter mu poškodoval mezinice.

Adolf Grobelnik, IVD — z levo roko je držal za pogonsko jermenje na nedovoljenem mestu pod zaščito ter odstranjeval kovinsko palico, ki mu je padla med zaščito in pogonsko jermenico. V tem trenutku je vključil v obratovanje stresalko, s tem se je aktiviral tudi vibracijski transporter, ki je vezan v ciklus obratovanja stresalke, ter mu je pri tem odrezalo 3. in 4. prst leve roke v prvem sklepu.

Vinko Krajnc, gradbeni remont — na tračni žagi si je poškodoval sredinec na desni roki.

Franc Anželak, elektroremont — kovinski odlitek mu je priletel v desno nogo.

Leopold Strojnik, termična obdel. — na poti iz kalilnice v mehansko obdelovalnico je padel v nezavarovano odprtino in si poškodoval desno nogo.

Ivan Pandel, promet — pri pregledu materiala za nakladanje na kamion si je poškodoval levo nogo v kolenu.

Komljen Džoković, čistilnica — pri prekladanju zabojev si je poškodoval sredinec desne roke.

Franc Kogelnik, livarna — tujek mu je padel v levo oko.

- 4498 Warren J. McGounage, Essais non Destructifs Metaux et materiaux Divers 1967.
- 4499 Hart Hans, Radioaktive Isotope in der Betriebsmesstechnik 1962.
- 4500 Karl Stefanic Allmayer, Wirtschaftliche Arbeitsmethoden im Rechnungswesen 1961.
- 4501 Zeltner Herbert, Handbuch der Isoliertechnik Band 1. 1968.
- 4502 Doerffel K., Statistik in der analytischen Chemie 1966.
- 4503 Netz Heinrich, Formeln der Technik Band 1., 2. 1961.
- 4504 Paul W. Meyer, Marktforschung 1957.
- 4505 Innerbetriebliche Transporte 1963.
- 4506 K. McGregor, The Drilling of Rock 1967.
- 3658/67/12 Planiranje u radnim organizacijama 1968.
- 3658/67/10—11 Matematičke metode planiranja i upravljanja u radnim organizacijama 1968.
- 4507 Das Fachwissen des Ingenieurs Bd I.—III. 1967.
- 3338/9 1967 Book of ASTM Standards Part 9, 10., 12., 23.
- 2438/7 Enciklopedija Jugoslavije 7. 1968.
- 4508 Henglein F. A., Grundriss der Chemischen Technik 1963.